

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber pandectarum medicinae

Matthaeus <Silvaticus>

[Venedig], 10. Okt. 1480

Sequitur de F

[urn:nbn:de:bsz:31-316129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316129)

Ethereogenetum .i. diuersarum naturarum .z. omo
genium .i. vnus nature

Entendiuia .i. endiuia
Etercotraria est dolor capitis dispar: puta quan
do in altero tempore .i. dextro vel sinistro for
tio: fuerit

Ether .i. aer
Ethiopia radix z folia sunt flomo similia magna
z multa hirsuta ad radicem caulem quadrangu
lum scabrum similem artio multis concavuz alijs
semen herbo simile candidum: radices numero
sas longas plenas molle glutinosas: gustum sic
cantes: crescutq; vt cornua possunt videri. pterea
in ethiopia nascitur: z in india monte troadis. z i
messina colliguntur. autumno: z siccantur in sole
aliquot diebus ne estum sentiat z. z est bardana.
Plinius cap. ethiopia

Etiopia .i. idem
Ethiops .i. idem
Eridum nomen est ponderis

Ethida .i. merulus quis
Ethion .i. personata

Etropus est passio palpebre aut ppter cicatrices
aut ppter crescentem carnem. conuersio .i. inuer
satio: nam tropos grece conuersio

Etropis .i. idem
Euanacotum vinum .i. bene nutritibile: ab eu quod
est bene z andosis .i. redditio

Euennus .i. eruca
Eueticum .i. summe sanum

Euentat .i. apit z resoluit
Eueria .i. bona habitudo

Eucnum .i. ebenum
Euellere .i. trahere

Euers .i. doza
Euclan quid est .i. l. sandanich

Euistis quid est .i. l. althea
Euistidos .i. hypoquistidos

Euinefidis .i. berba hircina
Euolatio .i. aperitio.

Euodestera .i. odorifera
Euonia .i. almea

Euulsina .i. attractina
Euulgimaria .i. saponaria

Euulfac .i. ceterac
Exacimetra .i. resilitio ossis: sed acrimata est qd
dam vicium in capite

Exagoras .i. in tumore positus
Exarchimata sunt dislocationes coplete

Exacanton fm Dial. ca. de licio: est arbor de qua
fit licium que latine dicitur capisolum

Exagium est nomen ponderis: z est idem quod
surrens: z est sexta pars. z. z est .3. i. 5. fm q. 3. est
nona pars. z. de qua fit mentio in .3. nunc vimur
z. pro octava parte. z.

Exasilo .i. linio
Exantimata Alexander ca. de psidracia z ex an
timatibus. exantimata est in summa cute vlceratio
vel elevatio subrubea z aspera similis his pustul
que ex vruca vl sudore nascuntur. hanc Theodo

rus piscianus scabiem vlcerosam maxime facit
esse dixit. Liber de doctrina greca. aliqui dicunt
q; sunt pustule rubee que sunt in lingua. aliqui di
cunt q; est pustula rubea: nam exantis .i. rubedo. z
illud vocabulum inuenies in littera bedonig: z in
littera cui. sed prima expositio e melior. z ipse pu
stule nostro ideomate vocatur vergines

Extabadi quid est .i. l. estabari
Exerantica sunt exsiccatina. Diasco. cap. de aloe
z in psalterio vbi nos habemus aruit cor meum
greci habent exiantbi cardiamu

Extenuatorium .i. resolutium
Exea .i. fructus sobi

Exis .i. habitudo consuetudo: inde enexia: de qua
supra in l. enexia

Eximach .i. vt exuberet velamē ad extiora z apo
stemetur z impinguetur z inflat sicut fufan

Eximre .i. empetigines
Exirimi est quoddam semen granificum quod
ignoz

Exocades .i. emoroide
Excozion medicamen .i. excoziatum

Exuro .i. mingo
Exupera matricialis .i. berbena

Exurgentes .i. mansentes
Exurban quid est .i. l. esturban

Exaze .i. licium
Exaze .i. idem

Exarion .i. lolium
Exabroc .i. satyrium

Exebe .i. diptamus
Exel haasce est planta que dicitur vitis alba

Exesseassen .i. idem
Exehes .i. nomen corde instrumenti grauem red
dentis sonum

Exelinge fit de farina i aqua z melle z oleo frixa
idem

Exerberule .i. idem
Exereascen .i. vitis alba

Exedari .i. simziber
Exie .i. sunt pisces

Exiar .i. trifolium
Eximarion .i. tapfia

Sequitur de J.

JAuten .i. mentastrum
Jancen .i. est spes caphoze

Jaudengi .i. boioboz
Jantenegu fluuiale .i. mentastru

Jauderug .i. pulegium
Jaufeeman .i. faseolus

Jaudebengi ara. origanū vl pulegiū: qd magis
videt ex nomine: sunt tñ ambo eiusde generis si
cut patet per Serapi. verum faudebenigi aqua
ticum vel fluuiale vocat mentastrum.

Cap. 251.
Jauselid est auellana inda: z simi
latur siue e simillima nu
i muscate: nisi quia pars vna est aliq;

liter acutior. et alia est plāta ita q̄ possit stare recte sicut calculus: qui in ludo dicitur pedes. in ceteris intus et extra nuci muscate similis est sine odore et sine sapore. nascitur inclusa in quadam lanugine simili folliculo serici. multotiens defertur inter alias species: maxime cum cinnamomo a casu. et ego vidi ipsum in suo folliculo. est stipticum valde: et equiparatur sanda.

Sera. li. aggreg. cap. faulis in frigiditate. fel. Saufel. i. auclana inda: est enim arbor saufel sicut arbor neregil et emittit cannulas in quibus nascitur saufel sicut dacili. et ista arbor non est in terris arabum. Et idem auc. Isaac benarā. Saufel est auellana indica: et est fructus similis nuci muscate in gustu et colore suo. et sunt in ea rugae. et in sapore eius est parū caliditatis cū pauca amaritudine. et defertur ex sim et est frigida: et

Dos. Sera. fortiter stiptica. cat mēbra. et virtus eius est sicut virtus sandali rubei. et confert apostematibus calidis: que quando non inuenitur ponitur pro eo ex sandolo rubeo: et medietas ponderis ex coriandro recenti. est enim fortiter stipticum. et fortificat mēbra. et est bonum doloribus dentium: confirmat dentes comotos et gingivas sua stipticitate. et reprimit caliditatem oculi quando fit ex eo cobol aut emplastrum.

- Sanna vel fania .i. pionia
- Sabaria est quedam herba que dicitur faba iueris: pro qua .l.l. faba inuersa
- Saba fresa .i. faba fracta
- Saba siliqua est fructus quidam quem nos vocamus baginellam
- Saba hortensis .i. faba vsualis
- Saba syriaca .i. faba greca
- Saba alexandrina fm Jo. Sera. est nomen ponderis sumenet tres: et sunt grana. xxxvi. Cap. 257.

Aba egyptiaca

est legumen nostre fabe simile: sed sed Gal. libro secundo de alimentis cap. de faba egyptiaca. non est lupinus ut putantur aliqui: nam facit ibidem aliud capit. de lupinis. sed apud Auicem. libro secundo de faba egyptiaca: que et faba syriaca dicitur. vnde Auicem. vocat eam fabam syriacā: quoniam de ipsa multū nascit in syria. sed vera faba syriaca est faba greca sed faba egyptiaca apud Jo. Sera. est pōdus pōderans sumenet quatuor fm arabes: et sunt oboli quatuor: et sunt

Dias.

capitu. de faba egyptiaca. 48. aca. fabam egyptiaca multi poleticon appellant. in egypto nascitur et in asia: et in sicilia: et in stagnis nascitur: folia habens altitudinem et latitudinem habentia: florem ferēs croceum: que si multum floruerit perduntur folia. flos est in medio ipsius ubi est rotunditas que dam ubi silique ipse nascuntur. flores ipsi cinoria dicuntur ea ratione qua sferauolos dicuntur: quia bec est illis consuetudo ex argilla faciunt sferas: et ibi includunt ipsum semen: sic ponit ut nascat

radix est grossior q̄ canne. cocta et cruda manducatur: que et collocasia appellatur: a quibusdam calcasia quod idem est: et ideo ad eius inuestigari onem quere in .l. calcasia. semen eius comeditur sicum: et viride. color niger est et maior q̄ nra faba

Dos. Auic. Si fiat ex ea gargarism. cum lacte et sale contra egritudines spiritualium confert: et est cib. i egypto. et solutio educit aquam citrinam: et proprie semen eius. et succus ipsius et prouocat vnam: et generat sperma. et expellit choleram et aquositate eius cum facilitate. et potus ipsius fit ab vna tertia libe vsq; ad duas tertias

Saba greca est nomen pōderis apud Auicem. et Jo. Serap. et est sumenet duo. i. obuli duo: et sunt grana. xxiii: nam obulus ponderat grana. xij.

Saba greca que apud nos vocatur syriaca: et alio nomine vocatur granum anescē: fructus est cuiusdam arboris magne similis iunipero: sed masculus: dulcis saporis: intus habens nucleum durum cuius arbor fm Plinium in proprio cap. vocatur lothos a grecis: apud arabes vocatur anesten.

Dias. cap. de agrifolio. vocat ipsum agrifolium: ut apparet in .l. agrifolium in cap. lothos. vocat ipsum lothos. Hidozus: faba syriaca dicitur arbor magna fructum ferens maior rem pipere comestibilem: gustu suauē: inde et mella vocatur: sed nostro ideomate vocatur cicera pro quo .l.l. granum anesten: et litteram agrifolium.

Saba lupina latine grece marisilium. Marisilium est planta simillima elleboro nigro: folia tñ molliora eo: et omnia diuisa. elleborus vero semina alia qua habet: et hoc marisilium vocatur. semen eius durum coloris zafrani. aqua decoctionis eius valet contra rosulas: et dicitur q̄ interficit mures

Saba inuersa latine grece mentastrum: et romani vocant eam fabariam: et est herba cuius folia sūt sicut folia alkekengi: stipes ei⁹ longitudinis cubiti vnus aut duos aut plus: semen eius viride tēdēs ad nigredinē magnitudinis fabec omnis: habēs q̄si effigiem in medio sicut faseolus

Saba vsualis quid est. .l.l. bakille
Facalia dicuntur quedam vlcera existentia i cōiunctiua oculi

Sacalefis est bothomariem
Sacaliesus idem Sacaminos idem
Sacera .i. dragantum
Sacelizans. i. patiens apostema in substantia cerebri: quia corrumpit omnes virtutes eius: ut Gal. vii. particula aphoz: et scdo de iterozibus: et pmo de accidēt: et morbo. Sace Dias. cap. face frutex est minor: locis humidis nascēs: similis lenticule: folia tenera: et oblonga cū folliculis: semē simile lenticulis: in vno folliculo duo aut tria grana habēs nigra minora lenticula

- Sacenus .i. arbor mariem
- Sacos .i. lenticula Sacbos idem
- Sacolicen .i. polium
- Sacoes herba. i. agrnli: et sunt senationes
- Sacus. i. lenticula: et facus est vna ex maculis faciei

Saculum
Sagoza
Sagas

.i. amomum
.i. semen canapis
.i. centaurea minor

cap. 253.

Algasmon Dias.

capit. fagasmon. Sagasmon quā multi apparine dixerunt: est planta quam vocant fansion: et est rasion: et est gladiolus segetalis folia habet iridi similia: sed minora: et angusta: et acuta sicut matheta. et basta bz aspera et cubitalē cū flozibus parperis. radices sunt illi due puule et rotunde: vnam habet super terram positam sicut bulbi minores. Altera est de subtus tenuis: et sup grossior. nascitur locis cultis. superior maior est: et acrioris. **Posse. Dia.** Cataplasmati virtutis: et tumores corporis tollit. medicaminibus mixta: et supposita mēstruis i perat. cū vino bibita venerē stimulat. Itē cataplasmati iposita cū vino atq; thure sagittas vel stirpes educit. soluit etiā i gūmūz collectionem. radix vero inferior accepta infantū interocellos medetur. de eo inuenies similit. si. l. l. liliū

Sagedenica. i. vlcera que serpunt comedēdo. **Di**asco. cap. dragontea. et cap. de alumine. nam grece fagin. i. comedere.

Sadenica idem
Sagelis .i. rhabdanno
Sagin .i. comedere
Sagitide sunt vene que sunt in carnositate faciei iuxta extremitates faciei et oris
Sagotide vene sunt iuxta fauces intra os q̄ pblebotomantur vice venarū que sunt sub lingua
Sagon apud Dias. dicitur salua que ab eo elilis fagus dicitur cap. de elilisfago

Sagnon idem
Sagus agria. i. lenticula silustica: et lentigo aque
Sagus .i. centaurea minor
Saki .i. lentes
Sakies idem
Sakiamos .i. alma
Salangemich. i. ozimum gariofilatum
Salangios siue salangion siue salangitis

Dias. cap. salargios. fagas habet duas aut tres aut plures: et flores albos similes lilio cum multa diuisura. semen est illi nigrum et grossum sicut lenticula. radicem habet tenuem minutam et viridem. postea de terra tractum fuerit alterum colorem facit. nascitur locis cultis.

Dos. Dias. Vniū folia et radices et semen et flores cum vino bibitis ictus scorpionis mitigat. et moribus venenatis occurrit.

Salangion idem
Salangia mischi idem
Salangion carfon .i. musca venenosa
Salcalbaileb arabice: latine vero spoliū serpentis

Sera. Spoliū serpentis quando coquit

cum vino et distillatur ex eo in aurē cōfert ei multum. et quando colluitur os cum vino illo confert dolori dentium. et iam admisceat quidez ipsum medicinis oculoꝝ. pprie id qd fuerit ex masculis. similiter facit dolori dentium si bulliat cum aceto et colluatur inde os.

Salsanuen quid est. l. l. falsel

Cap. 254.

Falernium vel falernūz vinū vocatum a falerna regione italie: que est prope neapolim. vnde Papias Neapolis oppidūz prope falernum vbi optima vina nascuntur etc. tale vinum vocatur similiter albanum. est eniz tale vinum in principio subdulce: et cum veterauerit austerum maxime efficitur. et vne similiter a quibus tale vinū exprimitur accipiunt denominationem ab illa regione: et vocantur vne falerne: quia de eis est copia in **Dias.** capit. quod incipit regione falerna. vinum album. pot illud vinum dici vinū albanum: et dicit q̄ est foris us falerno: et gustu subdulce. in principio ventres et stomachum inflans ventrem mollit. digestionibus est inutile. et omnibus nervis contrariū et maxime capiti: quod cū inueterauerit austerū valde efficitur. vnde vinum italū qd falernū dicitur vilius est: maxime vetus digestibile est: pulsum incitans. ventrem abstinet. eustomachū est. vesice contrarium. caliginē oculis inducit. multum bibitum totum corpus ledere potest.

Cap. 255.

Falsel ara. gre. et **Sera** libro la. piper. agg. cap. falsel anc. Dias. Falsel. i. piper: et c̄ arbor nascens in regionibus indie. habet semen quod sui ortu est longum simile faseol et elongatur in forma lina: et est macro piper. et itra ipsum sunt grana parua similia gergues: que quādo maturantur fit piper: et hoc quia separatur et fit sicut racemus: in quibus sūt grana parua: et sūt grana piperis. et quando colligitur pfecte maturū est piper nigrum. sed quando colligitur ante maturationē est piper album: nam color eius est alb⁹ et non recipit in colore suo nigredinem anteq̄ maturatur. et radix huius arboris est similis costo. eligendum est autē ex nigro quod est nouum in quo non est res similis furfuri graue et plenum. sed album melius est illud quod non est rugosū. albū et graue et longum est eligendū illud quod quādo frangitur apparet densum: habens grana que sūt intra ipsum inuicem iuncta: et acuti saporis: mordicans linguam cū calefactione. radix arboris hui⁹ vocatur salsanuen: et similis costo est. deferitur ad nos ex ter **Sal.** viii. sim. pbar. cap. piperis fz ra indie. translationē nostram. piper l radix costo maxime fm virtutes similitur. fruct⁹ vero eius qui quodāmodo germinat est piper longum: vnde et humidius existit maturo. signum autē est humiditatis eius: q̄ facilliter cum imponitur perforatur: et qd non confessim mordet sed paula

tim incipit: permanet vero multum. qui vero quasi
prematurus fructus albi piper est acius existens
nigro: id enim quasi superaffatum est. utraq; aut
sufficienter calefacit. **Gal.** codex li. 7. cap. 33. tras
ciunt et sicant. **Gal.** latione arabica. Sa-
por piperis est acutus. et illud quod non maturum est
piper albi est. et ipsum est acutius nigro: et magis
pungens lingua: et hoc est quia nigra propterea quod
maturatur accidit quod non recipiat adulationem: et de
ficcationem fortem: quia minuitur acuitas illa que
quidem remanet in albo. iste tamen due species sunt
deficcatione et calefactione fortiter. et fructus quidem
eius quando incipit esse est piper longum. et propter
hoc accidit quod piper longum est humidius alio pi-
pere. et signum super hoc est quod quando elongat
tempus super ipsum corroditur et pfoat: etiam
quando teritur non inuenit tritor: in principio sue
contritionis punctione multa. et quando incipit mor-
dicare non apparet mordicatio eius multa antequam
gustetur. deinde remanet mordicatio eius tempo-
re non paruo. sed piper albi est melius stomacho
alijs duabus. **Dias.** cap. de pipere secundum tras
speciebus. **Dias.** latione nostra. piper ar-
bor est in india nascens in latere montis caucasi quod
soli obuersum est. folia habens in similitudinem
imperiensis filuas serpentes custodiunt: sed in
cole regionis eius cum maturum fuerit incendunt: et
serpentes fugantur igne: et ex flama piper rugosum
efficitur. Piperis autem diuersus est fructus. nam qui
prius nascitur fructus oblongus et obrotundus ap-
paret. et cum fractum fuerit inueniuntur infra illud
grana in sinapis modum: est autem humide nature
quod autem prematurum non fit: et album colligitur piper
albi dicitur. nascitur etiam aliud in modum botri: et
piper albi nominatur: quod non coctum. sed erudum
colligitur. et illud maxime sui fortitudine in colly-
riacas virtutes intrat. et tyriacis antidotis miscet
maturatum vero nigrum factum piper nigrum dicitur.
mns. eligimus autem piper longum: quod cum frangit
striculis granula sua coniuncta habet et coheret
tia veluti medulla gustu viscida mordens et calefa-
ciens album dicitur quod sine rugis sit calidissimum et
grauis. nigrum vero piper viscidius est albo. Eligendum
est autem piper integrum et grave: plenum: et non
marcidum. piper valet ad educendum lumbricum la-
tum qui vocatur solea administratum: ut apparet in
litera **Dosse. Sera.** Radix piperis
humana confert colice
et doloribus frigidis. est ea. et sic. est bona colice et
ventositatibus: et alijs doboribus frigidis. et est si-
milis costo secundum virtutem. et piper nigrum acutum est
albo. et album est debilius eo. et virtus piperis est
calefactiva: attractiva cibi: et puocativa urine: re-
soluiva: et abstersiva obscuritatis visus. et quando
sumitur in potu aut fit inunctio cum eo: aut misce-
tur in aliquo unguento confert rigoribus febrium
piodicarum. et confert moribus venenosis. et expel-
lit fetum: et potissime si in potu sumatur: vel assidue
comedatur. et quando fit nascale cum eo post coitum
prohibet impregnationem. et hoc similiter facit as-

sidue comedatur: nam iter prestat genitale. et admi-
nistratur in loboc et syrups qui sunt conuenientes
tussi: et doloribus pectoris. et fit liniuio cum eo et mel-
le et confert squinantie. et quando sumitur in potu
maxime cum granis lauriant folijs eius confert
torzionibus ventris. et quando masticatur cum stafi-
ragria et cum passulis facit descendere phlegma
ex capite: et ipsum sedat dolorem. et confortat vtru-
tem digestiuam. et ingreditur in confectionibus spe-
cierum quibus vtuntur sani in condimentis cibo-
rum ad prouocandum appetitum. et quando miscet
cum pice resoluit serofulas. et quando miscet cum
nitro abstergit morpheam. et non est radix piperis
sinsiber sicut putauerunt quidam: imo radix eius
est similis costo: que quidem calefacit et mordicat
linguam. et attrahit humiditatem ad os quando
miscetur cum aceto. et linimentum cum eo resoluit
apostemata splenis. et si sumitur facit idem. et quan-
do masticatur cum stafiragria attrahit phlegma
et est multorum iuuamentorum. Et idem auct. mesua.
Proprietas piperis est quod prohibet impregnatio-
nem: et maxime quando sumit post coitum. et pro-
hibet torziones et ventositates que fiunt in stoma-
cho et intestinis. et exsiccat phlegma viscosum quod
aggregat in pectore et pulmone et intestinis. et di-
gerit cibum. et nocet febricitantibus. et si quis vult
multum pipere prouocat urinam. et si vtatur eo pa-
rum prouocat ventrem. scamonea est contraria in
hoc: et facit hominem macrescere. et desiccet sper-
ma. et in pipere albo cum acuitate sua est humiditas
que auget in spermate. et mundificat epar: et
ventrem: et pulmonem: et stomachum. et confert mor-
sibus venenosis. et calefacit nervos: et musculos: et
plus omni alia re. Paulus cap. de pipere. piper est
calidum. in 4. gra. et sic. in 2. Ubi sciendum ne aliqui
erroris materia repleatur: propterea quia in presen-
ti littera Sera. et Dias. videntur cum Gal. non mo-
dicum discere: pare dicentes quod piper nigrum acutum
est albo. Gal. vero ait quod piper albi acutius est
nigro. et propterea sicut ex verbis Dias. bene intue-
tibus est auide manifestum: piper album est dupli-
cis generis. Est quoddam piper album quod fit
quando grana minuta que fuerunt in pipere lon-
go incipiunt ingrossari: et vnum ab altero incipit
separari: sed non factus est botrus vel racemus. et
aliud piper album quod fit cum illa grana que fue-
runt in predicto pipere albo secundum debitam quantitate
fuerint aucta et intra se totaliter separata: sicut que
sunt posita in quodam botro vel racemo: et sunt
propinqua maturitati. primum vero piper album quo-
niam sapit adhuc nam piperis longi: quod ei vicina-
tur: participat adhuc de eius humiditate: cuius gra-
tia non est multum acutum. piper aliud album: de
quo diximus: quod est in medio inter maturitate
et principium generationis est satis acutum: quia
cum remoueatur et elongetur a pipere longo non
participat humiditatem eius: et est acutius seipso
cum venit ad maturitate: propter quam amittit de ei-
acuitate. hoc idem videmus in fructibus acetosis
que sunt in medio tempore acetosiores. hoc etiam in se-
o 3

minibus est videndum. s. feniculis synapibus et cetera. q. sunt caniores et calidiores qui sunt in medio tempore q. qui sunt in extremo. sic ergo ad oppositum: piper nigrum acutius est albo. s. albo quod est in principio generationis: quia non habet multam acuitatem ppter humiditatem quam participat. ut dictum est. et hunc respectum habuit Sera. et Dias. Et piper album acutius est nigro. piper album intellige quod est in medio tempore: quoniam cum nigrescit et maturatur amittit de eius acuitate. et ista fuit intentio Gal. cum dixit q. piper album acutum est nigro. Sciendum insuper q. in maiori quantitate inveniretur de pipere albo: nisi q. inficit ppter ignem sed illud quod non contaminatur ab igne remanet album et non rugosum: quod non potest esse nisi modice quantitate: q. modicum est illud quod ab igne impressionem non recipit.

Stagellus	.i. ozimum
Salicel	.i. rhabbanus
Saliceli	idem quod supra
Salcios	.i. flos sambuci
Solofios	.i. mellissa
Salocos	idez est quod supra
Salcon grece falco quis rapax a falcatis et curuis unguibus dicta	
Samachest	.i. agnus castus
Samachost	idem quod supra
Samacolos	.i. sabozola

Sera grece. s. anech: vel fenic: vel lapis de barchin: latine vero dicitur pumex.

Sera libro aggreg. cap. s. anech. i. pumex: et est lapis de barchin. i. lipari: oportet q. eligatur ex eo multum foraminosus: durus: et frangibilis: lenis: albus: in quo non sunt lapides. et modus combustionis eius est q. accipiatur ex eo quantitas et ponatur in prunis: et quando fuerit ignis extrahatur et extinguitur in vino odorifero: et hoc fiat tertia vice quando extrahitur ab igne non extinguitur in aliquo: sed dimittatur infrigidari per se postea teratur et reponatur.

Dias capit. pumex. eligendus est lenis: fragilis: albus et sine lapide. comburitur vero sic. mitte illum in carbonibus vivis quod in ignescat: et postea extrahens vino odorato extingue. secundo id fac simili modo. tertio calefactum extrahere ab igne tere et reponere. virtus est ei siccatica: termantica: et purgatoria.

Dosse. Dias pumex oculorum cicatrices lipidat et vulnera replet et consolidat: et auferit carnem superflua oculorum. et quando teritur et fricantur inde dentes et abstergit eos. et administratur ad abradendum pilos. Theophrastus in primo cap. si miscetur antidotis dentifrigis et smigmatibus abradit asperitatem: et lenigat et consolidat.

Sera Pumex habet virtutem siccaticam: stringit enim gingivas: et abstergit oculum et auferit maculam que est in eo. et replet ulcera: et consolidat ea. et auferit carnem superflua que in eis est.

et quando teritur et fricantur dentes abstergit eos et si mittatur in vas vini non permittit ipsum amplius bulire. Et idem anc. Gal. ingreditur in medicinis que abstergunt dentes quando non est adustum: sed quando aduritur fit subtilior: nam acquirit ab igne remanentem calidam que auferitur et separatur ab ea quam lauat: et clarificat dentes et abstergit eos: et hoc facit ppter sui asperitatem et facit fortasse hoc ppter eius virtutes abstergentis et ppter hanc causam comua quando adurantur abstergunt dentes.

Samilla pupille	.i. sumitas
Samilos	.i. vntee
Samillos	idem quod supra
Sanax	.i. panax
Sanaxi	idem quod supra
Sacafibron	.i. cicer imperatoris
Sanoch	.i. pumex
Sanchea	.i. fungus
Sanseolos	.i. umbilicus veneris
Sangekest	.i. agnus castus
Samanchest	.i. piper eunuchorum
Samichest	idem quod supra
Sanilion	.i. psilium
Saras	.i. equus

Arasion grece philosophos: la tine vero Sera. libro aggreg. cap. s. anech. i. pumex.

prassium est herba habens ramulos multos egredientes ab una radice: et super ipsos est borra pauca: cuius color est albus. et virge eius sunt quadrata: et folia eius sunt in longitudine pollicis: obrotunda: rugosa: sicut aspera: super que est borra. et semina et flores eius sunt diuisa per ramos eius. et semen eius rotundum ad asperitatem tendens. nascitur in campis et in edibus marubio. Ma sicis domoz.

Dias rubium vel prassium frutex est ex una radice multas virgas habens albas et aspas et quadratas: et folia similia digito maior et obrotunda: aspa: alba et rugosa: et gustu amara. semen est illi obrotundum: et verticulosum: et asperum. nascitur in locis multis.

Gal. prassio s. m. translatione arabicam. sapor eius est amarus. et virtus eius calida et sicca in secundo gradu: unde abstergit et resoluit.

Auic. i. j. cap. de prassio. Prassium est herba amari saporis. inquit Orbasius non sunt calefactio eius et exsiccatio ipsius fortes alij aut dixerunt q. est calida in tertio gradu: sic in secundo. est aperituum: abstergit et liquefacit et resoluit.

Dosse. Sera inquit apit opitatis et mudificat pulmonem et pectus p sereatum. et pronocat mensura quando bibis. et quoniam ponitur exterius abstergit et resoluit. succus autem foliorum eius postquam est desiccatus in sole resoluitur cum melle et administratur ad visum acuendum et fit cum eo sternutatorum ictericis ad mudificandum.

infectionem coloris. et administratur cum medicinis ad dolorem auris antiquum: et potissime cum medicinis aperientibus instrumenta auditis. et vas succus eius illis in potu qui sumperunt medicinas mortiferas: verum nocet renibus et vesice. et emplastrum cum foliis eius et melle mundificat ulcera sordida et euellit panaricia et carne putrida: et sedat dolores lateris. et fit emplastrum cum marubio et sale: et confert morfu.

Dias. folia eius sicca vel succus foliorum eius: vel semen eius elixum et bibitum cum melle ptificis: et tuffientibus: et asmaticis prodest. thoracis purgat maxime iri illirice mixta purgatis vtiliter mulieribus adhibetur. secundinas excludit. diu parientibus subuenit. vesice et renibus contrarium est. melle addito vulnera purgat et illa detergit. pascemia vulnera coepescit. dolorem lateris tollit. succus siccat melle et vino addito caliginem oculorum detegit. ictericis naribus imissus fert auxilia. cum oleo ro. succus eius aurium.

Anic. Succus eius contra dolorem mitigat. antiquo: et mundificat et aperit meatus auditus: et remouet antiquum dolorem eius. succus eius cum melle est conueniens ad acendum visum. mundificat pectus et pulmonem per educationem sputi. est aperituum opilationum in epate et splene et renibus pronocat menstrua. et mundificat matricem. fit ex eo emplastrum cum sale ad morsum canis rabiosi.

Sarcha. i. cultra que ponitur in lecto
Sarchali. i. cuminum album: et est sileos
Sarcal. idem quod supra
Sarfag. i. portulaca
Sarfagi. idem quod supra
Sarfadin. idem quod supra
Sarfala. i. vngula caballina
Sarmacum interpretatur imutans: inde farmacia quolibet medicina multa imutans quocumque modo imutationis: sed nos appropinquamus tale vocabulum medicinis laxatiuis

Sarmacon. idem quod supra
Sarmacodis. i. calida medicamina
Sares. i. vinisio
Saresi. idem quod supra
Sarelabeon. i. hypoquistidos
Saringes. i. fauces
Sarinx. i. gurgulio: vel faris: vel falris: idem quod supra: inde venit varigides. i. vene que sunt in faucibus et sub lingua

Sarigerasi. i. arbor licii
Sarigeras. idem quod supra
Sarina dicta e a farre ex eo quod ex ipso primo facta fuit: pro quo. l. l. beuda
Saricos. i. febris caufon
Sarisiricon. i. prassium
Sarngium. i. vngula caballina
Sarfugium. idem quod supra
Sersium. i. vlcera oris
Sargarium. i. cicer impatois
Sarfurungi. i. sparagus
Sar est genus mollificationis de quolibet grano

panico si rotundetur et excoietur. sed far quando simpliciter ponitur de farre spelte intelligitur. et similiter aliquando dicitur quod est mus

Safa. i. diptamus
Saffale est species trifolij: et vocatur sulla
Sastasa idem quod supra **Sastagnion.** i. fagasinon
Sassana. i. grana impinguatia et semen cuiuslibet speciei trifolij

Sascanon. idem quod supra
Saseolus quid est. l. l. lucbia
Sasel. i. piper
Sascegallicus. i. saluica
Sasce. i. agrimonía
Sasianus. i. fastianus anis
Sasili. i. safeoli
Sassis gallicus. i. spica celtica in antidotario virili in mitridato minoz: et i oleo nardino: et alijs pluribus antidotis sic vocatur: eo quod a gallia in fassis culis defertur: pro qua. l. l. spica celtica

Sassion. i. pabulina
Sasolaria herba est similis herbe safeoloz: sed folia sunt vtiq; minora et alba vt eliliffagus. et stringit sanguinem fm Plinium. et succus eius desputatus et bibitus stringit emoroidas: et superponitur cum bombyce similiter
Sasuricon. i. syzicon
Sasnafa. i. sulla
Sasubleon. i. cymbalaria
Satar. i. fungus
Satrancin. i. vfnec
Saranois. idem quod supra

Sauozola vermis: quid est. l. l. gaudai
Sanacia. i. faba inuersa
Sancion. idem quod supra
Sanech. i. pumex
Sanechi. idem quod supra
Saneblion. i. barba siluana
Saziza. i. epithimum
Sazileos. i. cantarides
Sasifac. i. cetarac
 Cap. 258.

Sead arabice. latine terpigio: et est piscis stupefactiuus.
Sera. li. aggre. capit. sead aucto. Gali. hoc animal est marinum: et est illud quod inducit stuporem. quoniam tangit cum eo caput habentis sodam remouet dolorem stomachi suo tactu. et ego expertus sum in his duobus et non repperi iuuamentum: et estimavi quod oportebat me tangere caput habentis sodam cum pisce ipse venente: et sic conferre sicut faciunt alie medicine narcotice: et feci sicut cogitavi et inueni conferre. Et idem auct. Dias. quando superponitur habenti sodam antiquam. confert. et quando fit supposito rium cum eo stringit anuz egredientem extra.

Sal. iij. de accidente et morbo cap. viij. dicitur quod inducit stuporem in frigidando spiritum
Saiseselem. i. vns digestionem
Sailneragi. i. licium
Seigel. i. piganum

Sebison .i. spargula
 Sebassagia .i. centaurea maior & minor
 Sebelzeragi .i. arbor licij
 Seburem .i. gariofilata: & est herba sic vocata
 Seburegi idē qd s̄ Secabron .i. muscata maior
 Secabackim .i. squinatiū Secabzion idē qd s̄
 Secetola est quedā auis parua satis lapida quā
 nominat Dias .in. l. canraf
 Seda .i. sex vini vl aceti que cocta reponit . Paul
 cap. de afimate fedio: que est sex vini cōbusta
 Sefe .i. agrinonia
 Seferon .i. matrissilua Sefeus .i. quete
 Seferion idem quod supra
 Sefudegi .i. confectio de melle sicut penidic: & in
 lingua nostra vocatur filami
 Sefulac .i. alaca maris Segere .i. ruta
 Segeron .i. vlnce Segemastron .i. epatica
 Segestron idē qd supra Segos .i. fagus arbor
 Segolofon .i. arbor licij Segolofion idē qd s̄
 Setridem est quidam sapor sic vocatus
 Sekibron .i. almea Sekafus .i. polium
 Selafon .i. hypericon Selabran .i. os mūdi
 Selafaf .i. agnus castus Selda .i. argentum
 Selengemich est genus quoddam basiliconis
 Selenteng .i. genestra Cap. 29.

Eleg. Sera. li. aggreg. capi. feleg Seleg af
 similitur grano sinapis. & ingreditur in
 vnguentis odoriferis. est ca. & sic. in se-
 cundo gradu.

Posse. Sera. rit opilationes
 Et idem aucto. Isaac: aperit opilationes capitis
 fortificat cerebrum. & est in figura sua sicut granū
 sinapis sed maius. & habet ligna parua sicut noch
 & melius ex eo est maius: & fortioris odoris: & gra-
 uis. & deterius est leue nigrum
 Selemechi .i. calamētū flumiale
 Selema idem quod supra
 Selemenicbi .i. ozimū gariofilatum
 Sefelum .i. piper Selleaum .i. alarus
 Sellauum .i. allauum
 Sella .i. herba paralytis Selmea .i. pionia
 Selememiki .i. ozimum gariofilatum
 Selifelciti .i. agnus castus Selicon .i. folium
 Selifelan .i. agn^o castus Selix vini .i. sex antiq^o vini
 Seligearagi .i. arbor licij Selicula .i. polipodiū
 Selichinū fm qsdā ē portulaca habēs lac: & ē por-
 tulaca agrestis: s̄ falso: s̄ qd est .l. l. selichinum
 Selzebargi vl melius felchabaragi: & est arbutū
 vnde fit licium: & latine vocat capūfolium: grece
 aut licios .l. l. hadbad
 Selucarangi idē qd s̄ Cap. 60.

Elch vel sedbe ara. gre. **Ser.**
 fida: lati. argentū.
 libro aggregationum Selch argentū
 infrigidat & desiccatur. scoria est stercus
 argenti. & est bona scabiei & pruriti. & est bona vl-
 ceribus: & ppter hoc ingreditur in vnguentis que
 congluctinant vlcera: & consolidant ea: vnde ipsa
 scoria est de **Anic.** li. de viribus cordis ait q
 siccatina. argentum pfortat cor.

Cap. 61.
Emezeg ara. latine **Ser.**
 ne stannus
 li. aggreg. ca. femezeg. femezeg. i. stannū
 & est fri. & sic. defertur ex fitalare sine
 visabar. effoditur ex mineris terre. & inuenitur in
 frusta. ingreditur in operationibus alchimie & in
 medicinis oculoz. & quando teritur & bibitur con-
 fert puncture scorpionis
 Semnice .i. palma Semilon .i. dancus
 Semilion idem quod supra Semulon .i. atriplex
 Semufac .i. vlnce Semur .i. epar
 Senarium .i. polium Sengarion .i. anax
 Sengalion idem quod supra Sengafos .i. fungus
 Cap. 62.

Eneflig vl fenefigi ara. gre. leu
 cie: latine viola. Scien-
 dum q tria sunt genera violaz: vt Di-
 asco. dicit cap. leucis. sed tri Ser. li. ag.
 cap. feneflig. non loquitur nisi de vno. i. viola pur-
 purea: qm vsus eius conuenit magis medicinis: s̄
 alia duo genera sunt species chieri: sicut apparet
 in littera **Sera.** li. ag. cap. feneflig. Seneffig. i.
 cheiri. viola: ē herba cuius folia sūt
 minora folijs cassus & nigriora: & non elongan-
 tur multum ab eis in figura sua. & habet stipitem
 egredientem ab vna radice. & est super eum pilus
 & in similitudine eius est flos boni odoris: colorū
 purpurei. nascitur in locis vmbrosis & asperis.

Gal. vi. sim. phar. cap. de viola fm translati-
 onem nostram: folioz huius herbe s̄
 stātia ē subfrigida & aquosa. vtus eozz infrigidat
 pa **Dias.** Leucis. i. viola: omnibus est nota
 rū. est enim in floribus habens distā-
 tiam: quia mellius albi & purpurei florz ostēdit.

Jo. mes. cap. de violis. viole sunt medici-
 na tēperata conueniens: & fit per
 eas male qualitatis permutatio: & nature solutio
 melior est quecuq; ex pāmis: qm non inuenit eā
 caloz resoluens virtutem: aut pluuia dissipans. fri-
 gi. ē hu. in primo gradu. & que sicca est minus est
 hu. & minus fri. est enim in recente humiditas su-
 perflua supergrediens caliditatem eius a qua est
 perfectio & species. Cum aut exficatur & resoluit
 humidum superficiale ipsius manifestatur amari-
 tudo eius que est ppter caliditatem que fuerat se-
 pulsa: & est tunc calida plus & minus hu. est enim
 in recente hu. supflua: ppter quod que recens ē so-
 lutione per ventre educit lambificando. que vero
 sicca est educit dissoluendo. & ipsa quidē est infri-
 gidatua: narcotica: sedatua doloꝝ calidoꝝ: & ex
 tinctua inflammationū: & lenitua: & solutua. est ex
 debilitate solutibus: & figuratur cū alijs laxatiuis
 & ppter hoc quidā addunt q̄titati eoz. medietate
 ex turbit: & faciunt troiscos: & vigorant cum hoc
 operatione eaz. & quidam addunt scamoneam. &
 & ipsa quidem & oleū earum ingreditur in emen-
 dationem medicinarū acutarū. succus aut ipsarū
 & syrupus ex eis soluit leniendo. & viole sicce edu-
 cunt dissoluendo. & ipse quidē condiuntur cū 30

caro & melle: sed cum melle sunt maioris absterfiois
& minoris alterationis: & cum zucaro contrarium faciunt
& scito quod non sustinent de decoctione aliquid quod fit
supfluitas: & succus eorum sicut & corroboret acetum
cum infusione eorum: & fit mirabile febribus multe
inflammationis: & est melius oleum eorum fundamentum
cuius est oleum onfanci.

Dosse. Gal.

Ipsa herba tam per se quam cum albis supposita reme-
dium calidis prestat phlegmonibus: supposita autem in
officio ventris incisione patientis vel in oculis.

Sera virtus eius est que lenificat & sedat apo-
stemata ea quae ponitur super ea sola: aut
cum farina ordei: & confert inflammationi que fue-
rit in ore stomachi & in oculo: sed flos eius cum hoc
quod sedat inflammationem oris stomachi: habet proprie-
tatem relaxandi cholera: & fit emplastrum cum folijs
terre huius herbe: aut cum sanich: & infrigidat: & con-
fert apostematibus calidis oculorum: & exitui ani: &
dicitur quod flos eius a proprietate que est in eo quod bibitur
cum aqua confert squinantie: & epilepsie que accidit
pueris: & illa que vulgariter dicitur mater puero-
rum. Et idem auct. Eben mesuai: de proprietate eius laxat
cholera a stomacho: & intestinis: & confert infla-
mationi que est in eis: & sode: & squinantie que ac-
cidit infantibus quando sumitur cum aqua ca. & qua-
do aliquis vult de ea exhibere in potu ad laxandum
ventrem exhibeat ab

Dias.

flos purpureus se-
dat inflammationem
oris stomachi: & oculorum: & aqua huius floribus confert
squinantie: laxat cholera a stomacho: & intestinis
& confert inflammationi que est in eis: folia eius sicut
sicut folia cassia: sed minora & rotundiora: sicut mel-
lins color medicine necessari: est: qui succo elixa-
tus & fomento adhibitus tumores stericos curat
menstruis impat. cerotis mixtus ragadias ani ad
sanitatem producit. melli adhibitus pustulas & inflam-
mationes tollit. semine eius cum vino bibitur: & aut sup-
positum: menstruis impat. abortiu facit. radices eius
cataplasmatibus adhibite cum aceto splenem siccant
podagricis medicant. Sed viola alba pietozie est
virtutis: & extenuatorie: sed flos plus decoctio autem
herbe menstrua puocat: si post partum non sequat
fetum mortuum extrahit: & vinum corripit: & educit. ma-
trici inflammationem sanat fomento: si tam fortis est
mulier: si non in pessario posita omnia sicut facit.

Jo. mes.

Solutione educit cholera & alte-
rat eius excessum. & viole confert
inflammationibus omnibus: & sedant sordida facta a calo-
re vehementi: & sunt somnifera: & faciunt coisam. &
leniunt pectus: & guttur. & conferunt vices: & squi-
nantie: & iuuamentum eorum magnam est apostemaibus
pectoris: & pleuresi. & sedant sitis: & confert sicce opi-
lationi epatis: & apostemati eius: & calide ictericie: &
sunt iuuamenti magni in febribus inflammationibus: & si
per eas. dosis potio eorum est ab. 2. iij. vsq. viij. & suc-
cus eorum ab. 2. i. vsq. ad. ij. & syrupi eorum ab. 2. iij. vsq.
ad. iij. & conditi eorum ab. 2. i. vsq. ad. ij.

Senden .i. cor
Semon .i. dactilus vel palma

Senicha græce latine dactili: unde greci palmas
fenice dicunt: eo quod diu duret ex nomine auis illius
fenicis: que multis annis vivere prohibet. sed in li.
de doctrina greca scribitur fenichion dactilus: in
de feniceus color. i. color dactili. & ab hoc vocatur
diaphinon: & diaphichion: & oxifenicea. vbi sciendum
quod color dactili est color tendens ad rubrum: vt ap-
paret in Lanagallus. nam dicitur Dias. quod ipsius sunt
due species: vna habet colorem celestem: & alia habet
colorem **Sera** vbi dicitur quod vna eius species ha-
bet celestem: & alia habet colo-
rem rubrum: sic quod vbi dicitur Dias. color dactili: Se-
ra. dicitur color rubrum: & hoc sicut apparet in littera
barbarbari. Cap. 263.

Feniculus lati. gre. maratro
ara. hazienis: vel
haienegi: vel **Sera** li. aggre. ca.
bakasinech. hazienis au

ctori. Gal. Hazienis. i. feniculus: est ex eo domesti-
cus & agrestis. Domesticus omnibus est notus. cuius
virtus est prima que calefacit in tertio gradu & desic-
cat in. i. sicut subliat. tertia generat lac. & agrestis
dicitur maritimus vel montanus. radix eius & semine
sunt fortioris desiccationis quam radix & semen dome-
stici: quoniam in domestico est parum stipticitatis.

Gal. vij. sim. phar. cap. de maratro. Maratze
i. feniculus: calefacit quidem fortiter: vt
ex tertio iam possit gradu existere: siccatur autem non
similiter sicut semine primum: & propterea lactis generatiuum
est: & non generaret si siccaret fortiter. sufficit autem
auxiliat semine eandem rationem. Est vero & alius fe-
niculus siluestris que vocatur propter magnitudinem
equinum feniculus: cuius radix & semine siccioris est vir-
tus alio qui apud nos est. & mihi videtur exire quod ea
que semine ventre sistat. Et idem. vi. sim. phar. ca.
hypomaratro vocat feniculus istum siluestrem hypo-
maratro: vel feniculus erraticum: vel caballinum: siue
equi **Dias.** semine translatione nostra: fenicu-
lus calefacit manifeste & desic-
cat medi **Dosse. Gal.** Feniculus ge-
nerat lac in ma-
millis. suffusiones curat. & est diureticus: & men-
struorum educit. & feniculus siluestris sistit ea que
semine ventre: etenim adest stipticitas maxima ei. huius
modi igitur non solum radix: sed multo magis semine
catris similiter existit. & potest etiam lapides frage-
re & ictericos sanare: menstrua puocare & vrinam mo-
uere. alius vero equinus feniculus est cuius semine ro-
tundum est semini coriandri sicut: sicut vero in virtute se-
mini alterius equi **Anic.** li. ij. cap. de fenico
feniculus: debilius tamen **Anic.** Senical? hortulanus
ca. est in. ij. aperit opilationes. acuit visum: & prope gut-
tur eius: & confert in initio aque: & apud eius descensum
Et Democritus quod estimavit quod venenosi vermes
pascunt feniculi recentis semine: vt eorum visus confert
& vipere & serpentes fricant oculos suos cum egro-
diunt de cavernis suis post hunc super ipsam vt illu-
minentur oculi. quod humidum est lac exuberare facit
& prope hortulanum. & quoniam bibitur cum aqua frigida: confert nau-
seam: & inflammationi stomachi: & eius digestio est tarda

z eius nutrimentū ē malū. puocat vīnāz z men-
 strua. z siluestrī ppe frangit lapidē. in freno qdē
 z flumiali est iunamētū ad renes z vesicā: z pprie
 confert siluestrī distillationi vīne. z mūdificat fe-
 tas. z qñ comedī radix cū semīe suo stringit z cō-
 fert febribus anīgīs. z datur in potū cū aqua fri.
 z confert nausē: z febribus: z inflāmationi stoma-
 chi ex eis. confert ei? decoctio cū vīno moīsi ver-
 miū venenosoz z cū aqua. z terit ei? radix z po-
 nitur sup moīsi canis **Dias.** feniculus lac-
 rabiosi z confert. **Dias.** māmillis ge-
 nerat. comestus vīnā z menstrua educit. z cata-
 plasmatibus adhibitus cū pīfana comestus id fa-
 cit. elixatura eius bibita nefreticis z vesice doloī
 medet. vīnā puocat. moīsi venenatis cum vi-
 no occurrit. menstruis impat. egris nausēz tollit
 cū aq bibit? feruozē stomachi extinguit. radix ei?
 cū melle cocta moīsi caninos ad sanitatē pducit
 succ? folioz z vīgāz ei? i sole siccā? zfectōib? oclū
 loz misce? z caligines oclūz detergit. semē ei? vi-
 ride expressū succū dimittit vt supra vīle. In by-
 bēia succū ei? p lachrymo vedūt. iste n. lachrym?
 i. succus oībus causis oclūz opitular. radice vō
 succū idone? est ad multa: maxie tñ ad vicia oclū
 loz facit. leniter enī calefacit z mollit calidam vīz
 feniculi: non tñ simplicē: sed qñ ei etiaz austeritas
 mixta sit gustus ostendit. z multa pterea p quā vī-
 soluendi vel extenuandi etiā siccandi expmit po-
 testatē. traditū est in libris serpcēs annuā senectu-
 tem feniculi degustatione deponere. z oclūz cal-
 liginē succū ei? excludere. vnde intelligi datū est
 easdē virtutibus z corpibus humanis vīles esse: si
 cut postea expimēta docuerūt. succus q̄ cūz melle
 actico mixtus vetustissimā caliginē discutit. auri-
 bus purulentis idē succus infundit? z vermiculos
 q̄ in eisdē nascunt? interf? cit. radix i pīfana cocta
 laxat renem densitatē. hydropticis potata ex vīno
 succurrit. veretro laborantib? ex vīno cocto fomē-
 tū vīle submīstrat. ipsa cū oleo trita eidem causē
 medet. tumores z que cita z repentina indignatio-
 ne z mota sūt: folia ei? aceto trita dissoluūt. aduer-
 sus ictus scorpionū z serpcētū optimū semē ex me-
 ro sūptū. sili mō tēperatū venerē stimulat. vīnāz
 eijciēt. pulmonis z iecoris iniurias abijcit. abūdā-
 tiam lactis puerperis prestat. stomachū dissolutū
 abstringit. cū aqua nausē sedat. nec est illud picu-
 lū etiā si in febre sumat. vulnera canini dent? mel-
 le illimitū purgat z sanat. Feniculus agrestis ma-
 ior est p̄dicto z semine z fructu. semen vō sile ca-
 thrio bz z radice odoratā. hic fenicul? ali? ē a pe-
 cedano: quōis multi peucedanū agrestē feniculum
 vocent. nam **Dias.** diuersū facit cap. b̄ peucedano
 a feniculo agresti: cuius elixatura vīnā puocat. z
 appositā illud facere pōt. semen eius z radix absti-
 nent ventrē. moīsi venenatis occurrunt. calculos
 frangunt. ictericis subueniunt. Est alius feniculus
 agrestis rusticus q̄ or a **Dias.** cap. hypomaratron
 hypomaratron vel maratron agrion radice ha-
 bet candidā: z semen vt cathiroe: vīnā mouē: ac
 lapides in vesica frangens. pōt etiā arcuatū moī-

bum deducere: z a serpentib? veratis mederi. so-
 lioz aut eius decoctio data potui illud efficit qd
 feniculus vsualis. Postea subdit: tradit? etiā ali-
 ud feniculi genus minoribus folijs z angustis z ve-
 luti longis: z ibecillibus cū vīnte: sed folia similia
 habet myrto circa que anuli sunt longi. radix eius
 remozdentis atq; redarguentis vītutis est zc. b̄. tex.
 in **Dias.** nostro deficit.

Fenicul? roman? .i. anisū Fenicul? algal. i. peuce-
danū Feniculus mari: im? qd est. l. l. feniculus
Feniculus montanus quid est. l. l. quā supra
Feniculus erraticus quid est. l. l. quā supra
Fenicul? caballin? vī egñ? qd est. l. l. quā supra
Feniculus siluestris quid est. l. l. quā supra
Feniculus porcinius. i. peucedanum
Fenic. i. lapis vulcani: z est pumer
Fenicus idē qd supra Senice. i. palma vel dactil?
Fenicus color. i. rube? flāmīne? .p. q. l. fenichia
Fenus .i. salmea
Fengos. i. lumen splendor lux luna
Fengosi idē qd supra Cap. z 64.

Fenugrecum lati. ara. bal-
 ba: vel alca
 la: gre. vō bucerō: aut buthon: vī tyllis
 Fenugrecū est primo ca. substantiā bz
 glutinosam: vīte bz maturandū z relaxandū.

Fenic. li. ij. cap. de fenugreco. Fenugrecū ca.
 est sine p̄mi: sic. in p̄mo: z nō enacuat?
 ex humiditate extranea. eius vītus est digestiua z
 liniūta. z illud pterea qd in ipso aggregat? de ca-
 liditate cū viscositate: z eius viscositas phibet do-
 minium nocuenti caliditatis. z eius caliditas
 operatur cum facilitate. z eius humor est malus:
 licz nō sit paucus.

Dias. cap. buceron. Bucerō enī
 ron vō capicommū: nā semina fenugreci conicūl?
 siltib? coznib? sunt. vī **Bal.** viij. sim. pbar. ca.
 eius est malactica.

Sera. li. ag. capit. balba. Balba
 sic. in p̄mo. **Sera.** i. fenugrecū. virtus est ca.
 in. ij. gradu **Posse.** p̄dū apostemata ex
 terius farina fenugreci cum vitello oui conficiat?
 z supponatur herba ipsa cocta: z supposita matu-
 rat. ad splenis duriciē herba ipsa cūz vīno z oleo
 macerata p. xv. dies poptime decoquat? z coletur
 z colature addita cera z farina fenugreci fiat vn-
 guentū: z est optimū ad apostema maturandum
 Ad apostema spiritaliū maturandū farina fenu-
 greci in sacculo ponat. ad apostemata stomachi
 z intestinoz ex farina fenugreci z aqua p̄dicta fi-
 ant pulres z **Dias.** Fenugrecū cataplasma
 supponat.

Dias. tibus adhibitū cum mul-
 sa tumores intraneoz z foris positū spargēdo cō-
 pescit. nitro z aceto adhibitū z suppositū splenē te-
 mescere facit. succus eius tumores z strictiones
 matricis fomēto adhibitus curat. capillos capitis
 ab imundicijs limpidos seruat. succus ei? sepo an-
 serino addito z pessario supposit? duriciē mala-
 xando loca stiptica relaxat. fenugrecū aut cali. est

et non nimium sicca aut mediocriter: et propterea ignitas
inflammationes exacerbant: unde ad omnem tumorem et ri
gorem idem. **Sal.** Senugrecum feruent inflammati
onis est. onca exacerbant: minus vero cali
dos: et quocumque scilicet sunt diaforando curant.

Sera. anc. Abden mes. Senugrecum comestum
meliorat fetorem stercozis et sudoris. ca
put ledit. stomachum. **Auic.** oleum cum myrto
uertit et nauseat. **Sera.** fert capillis et ve
stigijs vlcis. et fert fissuris frigidis propter muscilla
ginositate sua prope cum oleo rosarum. et ingrediuntur in me
dicinis pannis. et facit colorem bonum. et alterat odorem
oris. et remouet odorem corporis et sudoris. et resoluunt
apostemata phlegmatica et dura. et est farina valde
ad apostemata ca. apparcentia et occulta: cum non sunt
inflammata: sed sunt declinata ad duriciam quodammodo. et le
nit adublet et maturat ea. et fert cum oleo ro. adu
stioni ignis. mundat furfures: ablutione capitis fa
cta ex eo. et facit sodam prope cum comedit cum muri quod
uis sit cum almuri minus nocuum stomacho. et deco
ctio eius sanat asafati. clarificat vocem et pulmones
et lenit pectus et guttur. et sedat tussim: et distinat: pro
prie quod cogit cum melle: aut dactylis: aut sicab: et me
lius est ut coniungat cum dactylis carnosis: et sumat
succus amboz et misceat cum melle plurimo: et sup
punas temperate calefiat: et sumat ante cibum tempore lo
go. cum nitro factum emplastrum ex eo confert spleni. et
eius decoctio cum aceto fert debilitati stomachi: et
prope quod ex ipso recens est. et est electuarii facit nau
seam. sed acetum et muri expellunt nocumtum come
stionis eius. fit encatisma ex decoctio eius ad apo
stemata matricis: et dolore eius: et coartatione ipsi
et eius decoctio cum aceto conuenit vlcibus intesti
norum: et similiter recens cum aceto quod comedit. et de
coctio eius cum aqua ca. est bona tenasimonia et solu
tioni. et eius oleum est bonum apostematibus ani: et ad
tenasimonia: et ad dolorem ventris pungituum: pro
prie cum almuri ante cibum: et non mouet ad expellendum
fecem: nisi propter suam acrimonia: et prope cum melle
non plurimum ut non mordet fortiter. et eius deco
ctio cum melle facit descendere humiditates grossas
ab intestinis: et puocat vnam et menstrua. et suppo
nit cum adipe anatis et fert duriciei matricis. et fa
cit generationem matricis facile: cuius generatio est
difficilis propter desiccationem. et est bonum habentibus
emoroidas. et facit sterem boni odoris. et facit vetem vi
nam et sudorem. et non est sic lupini in difficultate sui exis.

Senutio. i. pellis partica **Senuchia.** i. folia
Sen est materia locutionis: et est comunior quod do
ctrina: quia eam continet: et summa comunior: est do
ctrina: et doctrina quod capitulum

Serax. i. palma **Serago.** i. agrimonia
Serraria minor idem quod supra
Serraria nigra. i. centrum galli vel gallitricum
Serraria hercularia apud **Dias.** vocat vna ex spe
ciebus berbene: ut apparet a **Dias.** d. gerebotano
Seretria duas habet species: nam est alba et cinerea: quod
preferunt in medicina: pbatur mollicie: et si aere
pducatur violaceum reddat colorem rubeum: et est species ter
re vel lutia **Dias.** gericias dicta

Serengemich i. ozimum gariofilatum
Seregemis idem quod supra **Cap. 265.**

Fermentum lat. gre. semi vel
zima: vel sper
sum: ara. **Dias.** capit. zemi. i. fer
chamir. mentum. vltus eius
est extenuatoria. mediocriter calefacit: propter quod si
ne mordicationis molestia extrahit de profundo hu
mores: et digerit. **Sera.** li. ag. ca. de fermento. ser
rit: et enentat. mentum sapor eius est aceto
sus. et vltus eius est pauca caliditatis: sed est positus ex
vntibus: huiusmodi vna est fri. propter acetositatem que est
in eo. et alia caliditatis coloris eius nali que est a calidita
te. et farina que est in eo. et alia caliditatis calore putrefa
cien. **Sal.** vi. sim. pbar. cap. zima. zima. i. fer
te. mentum: subtilium partium est mediocriter
calida. propter hoc quod imolesta sine mordicatione at
trahit profundum humores et diaforat. mixta autem est
hec ex huiusmodi vntibus sicut et alia multa: nam ab ace
tositate. frigiditate precipit: et a putrefactione: cali
ditate: et adhuc eius que ex sale et farina fm nam
Serux aut **Ruz** **Dia.** cap. ferux. Serux est
aut anquinopa. herba habens folia or
dei filia: sed minora et angusta: spica similez rastro
bastas huiusmodi sex digitis longas: spicas ferens. vij. aut
viij. nascitur locis cultis etc. **Cap. 266.**

Ferula lat. gre. marchitum. vel ente
rion. **Dias.** cap. d. ferula. Ferula qua
multum enterionem vocant.
ubi sciendum quod multe sunt species ferule: et istarum di
uersarum species sunt diuersae gume. i. serapinum: armo
niacum: galbanum: opoponacum: assa fetida. et sunt istas
species est vltualis ferula nullum habens gummi de quo
fit curandum: cuius semen est careos: siue canereos
unde dicitur ferula a medullis. nonnulli vocant eam sic
a feriendo: quia hac pueri et puella vapulare solent
unde sunt aliquae species ferule que non simulant in
folijs: et sunt dicitur ferule: quoniam faciunt stipitem aptum ad
feriendum sicut est silfium: quod huiusmodi folia sicut apium: sed
maiora: ut apparet in l. lasar: et sicut est panax vni
fit opoponacum: ut apparet in l. lien sir. **Dioscor.** **Dias.**
cap. de ferula. vltualis ferula viridis quam multi en
terionem vocant: emoptoic et ciliacis maximam prestat
effectum. moribus venenatis potata cum vino occurrit
tumida et imposita fluxum sanguinis vulnerum stringit. se
men eius bibulum tortionibus medicatur. semen eius cum
oleo tritum et punctum sudorem commouet. virge eius co
meste dolore capitis mouet. imposita in sale comedi
pos. **Sal.** Emoptoicis et ciliacis copetit.
sunt. **Serularis** i. taphia
Serunculus. i. tumor faciei vel intra nares
Serru quod est l. l. baid **Serru** indum. i. indaicum
Serrugo. i. coria ferri: erugo: carafen eius de vntibus
sunt: sunt id quod fabri ferrarij d. fornacibus et quod glo
batum. et silfium est illud quod inuenit in alveo fabri: vni ipsa
aque ferraria dicitur. et ponit quodammodo p chimolea tra illa
quod ibi inuenit. l. l. baid. et l. l. erugo: et inuenies huiusmodi pple
te **Sesaresim.** i. vitis alba

Ferula lat. gre. marchitum. vel ente
rion. **Dias.** cap. d. ferula. Ferula qua
multum enterionem vocant.
ubi sciendum quod multe sunt species ferule: et istarum di
uersarum species sunt diuersae gume. i. serapinum: armo
niacum: galbanum: opoponacum: assa fetida. et sunt istas
species est vltualis ferula nullum habens gummi de quo
fit curandum: cuius semen est careos: siue canereos
unde dicitur ferula a medullis. nonnulli vocant eam sic
a feriendo: quia hac pueri et puella vapulare solent
unde sunt aliquae species ferule que non simulant in
folijs: et sunt dicitur ferule: quoniam faciunt stipitem aptum ad
feriendum sicut est silfium: quod huiusmodi folia sicut apium: sed
maiora: ut apparet in l. lasar: et sicut est panax vni
fit opoponacum: ut apparet in l. lien sir. **Dioscor.** **Dias.**
cap. de ferula. vltualis ferula viridis quam multi en
terionem vocant: emoptoic et ciliacis maximam prestat
effectum. moribus venenatis potata cum vino occurrit
tumida et imposita fluxum sanguinis vulnerum stringit. se
men eius bibulum tortionibus medicatur. semen eius cum
oleo tritum et punctum sudorem commouet. virge eius co
meste dolore capitis mouet. imposita in sale comedi
pos. **Sal.** Emoptoicis et ciliacis copetit.
sunt. **Serularis** i. taphia
Serunculus. i. tumor faciei vel intra nares
Serru quod est l. l. baid **Serru** indum. i. indaicum
Serrugo. i. coria ferri: erugo: carafen eius de vntibus
sunt: sunt id quod fabri ferrarij d. fornacibus et quod glo
batum. et silfium est illud quod inuenit in alveo fabri: vni ipsa
aque ferraria dicitur. et ponit quodammodo p chimolea tra illa
quod ibi inuenit. l. l. baid. et l. l. erugo: et inuenies huiusmodi pple
te **Sesaresim.** i. vitis alba

Scelafcin. i. bionia: et est vitis nigra
Scelafcin. idē qd supra Scel. i. agrimonia
Cap. 267.

Sesera ara, vel sesire: gre. am-
peleos leuki: vel apel e
os leuce: lati. viticella: vel vitis alba. sed

sciendū qd Gal. ubiqz vocat vitem albā vel nigrā
bionia: et Dias. silr fm trāslationē ara. sed Gal.
vi. sim. pbar. cap. ampeleos melana. dicit qd vit
nigra ppe dē bionia. hoc similiter apparet i. L. bar
li. ag. c. sesera. Sesera herba ē que hz fo
lia et capriolos in similitudinē vitis cōis: ni
si qz sunt aspiora: et rami et caprioli adherent ipli
cantes se qbuscūqz approximant ex arboribz alijs
et suspendūt eis cū capriolis suis. et hz fructū simi
lē racemo **Dias** cap. ampeleos. Ampeleos
rubeo.

Ser vitis alba. hastas et folia filia hz viti nostre. s; aspe
ra: et minora. capreoli filies sunt implicantes se. se
men ipsi vne simile est vt butruosū raz fulum.

Bal vi. sim. pbar. cap. ampeleos leuki. Am-
peleos leuki. i. vitis alba: quā quidam et
bionia: et psilotrū vocant. in similitate ei⁹ ē stiptici
tas: et amaritudo pauca: et acuitas. et ipse comedūt
in principio sue natiuitatis fm consuetudinē. et i tpe
veris: quia sunt iuuantes stomachum ppter eoz
stipticitatē. subamaz at: et lenit acē hz stipticitatē

Dosse. Diasc. Caprioli in vino
elixi et comesti
ventrē et vinā mouent. vtns ē folijs et bastis ipsi⁹
et radici viscida: vnde vulneribz chironis iposita
medicat. caneros: et fagedenica vulnera ad sanita
tem pducit. tibijs vulnera tollit. sale addito et in ca
taplasmatibus adhibita et iposita radix ei⁹ colorē
corporis reddit bonū. rugas vultibz distendit. len
tiginēs purgat. magnis cicatricibz colorē ppiūm
reddit. liuores a panaricia emēdat. cū vino in ca
taplasmatibz adhibita duricies spargit. apostema
ta curat. ossa corpori infixā eūcit. medicaminibus
stipticis necessarie miscet. epilepticis. 3. i. bibita an
no toto prestolat. silr mō accepta apoplexie et sto
maticis singulare presidū ē: maxime. 3. ii. accepte
singlis causis silr ducit. moribz venenatis occur
rit. abozsum facit. plus vō accepta manā facit. se
cundinas deponit. vinā puocat. melle addito vt
electuariū datū disnoicis et offocationibus prestol
at. tussim et dolorē capitis et lateris ppeicit. de al
to cadentibus: et quassatiōibz maximū remediū
est. obnlo. i. cū aceto bibita splenē desiccāt. diebus
.xxx. accepta cū caricis cataplasmata oīa silr facē
pōt. cocta in aqua et fomēto adhibita sterical pur
gat. infantes non coagulatos deponit. verno tpe
herba ipsa exsiccat: cui⁹ succus cū mulla bibitus
oīa silr facere nouit. et pblegma deponit. semē vō
eius tritū et punctū scabiem et leprosos curat. lac
mulieribus puocat. succus ei⁹ cū succo pifane co
ctus id mulieribz prestat. succus baccarum ei⁹ lac
vberibus siccis reddit. cime ei⁹ vinā mouent me
diocriter. radix autē piectoriā et extennatoriā vtu
tem habet: et desiccāt mediocriter: et iō splenē re

soluit: et sclirofsm. posita extrinsec⁹: aut supposita
cū ficibus lepā et scabiē sanat. vaf etiā in cibo. p
splenē: et p vzinā splen digeritur. hec herba tam
laudabilis est ut in tyriacis potionibus mittat. ni
scetur et pulcherrimis medicaminibus cū oleo de
cocta donec artefcat. detrahit hypopias sub ocul⁹
aut in palpebris. et hypterigia: et in podice consti
tuta coheret. folia eius exalandi causa: et detrahe
di escarā cū salibus adhibent. cōiter autē radix cu
tem fricabilem et extensam facit. medet autē effeli
das: et lentiignes: et maculas nigras cū ozobo atqz
terachia: et fenugreci semine. Item si tecū eaz por
taueris oīa ma

Sal. Vitis alba vzinā medi
la a te effugient. **Sera** ocriter puocat. radix
vō abstergit: et siccatuā subtiliū partū
habet virtutē: necnon mediocriter calidā: ppter
quā splenes attenuat. scliratos sanat. exterrus ap
posita cū ficibus scabiem et lepram sanat. botruo
sus aut fructus in

Sera anc. rasit. viri⁹ ei⁹
polipiriis est vtilis. **Sera** est que calefacit
mediocriter: et abstergit: et subtiliat. et dissoluit du
riciem splenis quando supponit emplastrū ex ea
cum ficibus. et curat scabiē: et egritudinē euz qua
elenat cutis. sed fructu eius vtns coriaminariū nā
cū eis abrauntur pili corioz. Et idem Sera. vō
folioz et fructus et radices est ca. et acuta: et iō quā
do fit emplastrū cū eis et sale confert vlcēribz que
dicunt granita: et illis que dicunt fagedenica. cu
rat fissuras labioz. radix eius mixta cū ozobo et
fenugreco qn cū eis abluūt cutis mundificat et ab
stergit eam: et aufert pannum: et velligia nigra: et
bothoz: et cicatrices vlcēribz et conficit cū oleo do
nec fiat sicut cera: et sedat dolorem: et fistulā ani. et
quando fit emplastrū cū ei⁹ rob: resoluit aposte
mata i quibus ē aggregata sanies: et restaurat ossa
fracta. et qn miscet cū oleo donec dissoluat ducit
ad hoc et expellit liuorē qui fit sub ocul⁹. et qn ex
eo fit emplastrū cū vino sedat panariciū. et resol
uit apostematā: et aperit ea. et emplastrū factū cū
ea extrahit ossa. et ingredit in ifectionibz vnguen
toz corrodentiū carnē. et potat de ea. 3. i. ad epilep
siam. et venit apoplexie sic administrata: et opila
tioni. et qn bibunt ex ea. 3. ii. ofert moribus tyri et
occidit fetū: et accidit si nimis sumat d ea p mixtio
rationis. et qn mulier subicit eā sibi expellit fetū
et secundinā. et qn bibit puocat vzinā. et fit cum ea
mixto melle loboc coartationi anhelit⁹. et habēt
bus dolorē lateris. et qn bibit d ipso cū aceto. xxx.
diebus pond⁹ 3. iij. soluit duriciē splenis. et fit cum
ea emplastrū cū ficibus sup duriciē splenis: et cō
fert et decoctur. et fit sessio in decoctiōe ipsius mu
lieribz: et mundificat matricē: et expellit fetum. et
succus radices ei⁹ expmūt tpe veris: et bibit succus
ille cū vino vel melicrato ad ea que dixim⁹: et pur
gat pblegma. et fruct⁹ eius ofert scabei qn fit in un
ctio cū ipo. et qn extrahit succ⁹ a stiptibz eius et ac
cipitur cū frumento cocto puocat lac.

Sescho i. animal
Sesefis i. cimex rubea: tenera q est vt alcorat: fm
Auic. suo cap. est vermis lecti. l. alcorat

Sefembe reperio q̄ est ptisana
 Sefefelem. i. dās digestiōem Seferesin. i. sefera
 Sefesis est quodam animal sicut alcorat
 Sefesidem i. dās digestiōem
 Seferiscenda i. vitis nigra. l. l. barim
 Sefische est genus tuberum
 Sefire i. vitis alba: r̄ est viticella
 Seferilin id est sefirefin
 Sefsis. i. animal quoddam quod ignoro
 Sefirefin. i. vitis nigra: r̄ ē illa qui vocat̄ brionia
 Sefudegi. i. confectio de melle sicut penidie: r̄ lin
 qua nostra vocat̄ scifani
 Sefitaca quid est. l. l. pistachiem
 Setalogos. i. aristologia: r̄ dicitur aristologia ab
 arison quod est vile
 Seraboco idē ē q̄ supra Setirabō. i. cymbalaria
 Setifan. i. vñee Setirac. i. interpretatōel
 Sexa. i. lolium Seabron. i. ceterac
 Sex vini quid est. l. l. barim
 Sianten. i. incubus Sialbros. i. psillium
 Sialpros idem quod supra
 Sibia. i. pennula vt fibra pulmonis
 Sibia idem supra Sibapez. i. sulfure viui
 Sica. i. plantago Sicauaria. i. vitica mōtana
 Sicanos. i. febris sextana: septana r̄ similia: que a
 quibusdā vocantur febres renouabiles
 Secaium. i. epar aīaliū Sicamosi idē q̄ s̄
 Sicara. i. pediculus Sicus qd ē. l. l. cui
 Sicus pharaonis quid est. l. l. quam supra
 Sicus fatua quid est. l. l. quam supra
 Sicus lupi quid est. l. l. comarus
 Sicus pro morbo vocantur duricies vlcrose ha
 bentes in se grana sicut grana ficuum. vel ficus p
 morbo dicitur asperitas palpebrarū. l. l. verruca
 Sida. i. argentum Sida idē q̄ supra
 Sidalidon i. ceterac
 Siden. i. pannus vel aliquid aliud quo opilatur
 os vasis vt per ipsum non possit exire vinum vel
 aqua precipue si fuerit ibi sanguisfuga
 Sidelia. i. argentū viuum Sidegebi. i. eupatoriū
 Sidegeban est spēs saporis Sideri. i. siden
 Sigalum marinū. i. terra sigillata
 Sigaleos. i. ameos Siganiolon. i. cicer ipatoris
 Sigelba est apostema factuz de cholera naturali
 r̄ dicitur a sigosis
 Sigecula idem quod supra
 Sigedera. i. apostema calidum corruptum r̄ deni
 gram quod fetet
 Sigetra idem Silantropus. i. lappa inuersa
 Silantropos idem quod supra
 Silago quid est. l. l. burchdi
 Silamata. i. inflationes turgentes: vt Dial. cap. de
 arboze pini
 Silalidos. i. citraria Silancon. i. medicamētū
 Silaticon. i. amans deum Silateriū. i. custodia
 Sila vitis. i. caprioli vitis Silbar. i. mater
 Siles quercinus. i. polipodium
 Siles quid est. l. l. sarax
 Silektene dicuntur pustule quedā limide aut pal
 lide aut nigre alium colorez a corporis colore mu

tant: vnde exulcerata caro apparet: r̄ fiunt ex fri
 gore vel ex igne vel ex medicamine.
 Silfel. i. piper Cap. z. 68.

Silpendula <sup>fisalidos: pa
triscaria: visca</sup>
 go: idem. vbi sciendū q̄ hoc nomē vis
 ago aliquando ponitur pro quadam
 herba que est viscago arboris de qua fit viscus: si
 cut apparet in. l. dabach. Aliquando ponit̄ p fili
 pendula: r̄ est herba que in vltimarinis pūb^o re
 peritur: r̄ in apulia: r̄ in montuosis locis r̄ calidis
 radix eius cōpetit medicinz: r̄ in fine autumnū col
 ligitur r̄ per. x. annos seruat. r̄ est herba habēs fo
 lia petrosellino similia: sed eleuata r̄ non in terrā
 expansa: in cuius radice sunt quasi nodi adberen
 tes. vñtē habet diureticam ex subtili substantia. r̄
 ex qualitatibus suis est cali. r̄ sic. in tertio gradu.
Dosse. <sup>contra lapidē: stranguria: r̄ dissu
riam: r̄ iliaca passionēz precipue</sup>
 valet electuarium factū ex duabus pūb^o pulueris
 filipendule: r̄ tribus saxifragie. contra iliaca pas
 sionē fiat clystere ex puluere ei^o aqua salsa r̄ oleo
 r̄ melle. detur etiam benedicta acuatā ex puluere
 eius cū vino pulueris eius. Contra dolorē stoma
 chi ex frigida causa vel ventositate detur puluis
 eius cum puluere feniculi. Contra stranguriam r̄
 diffuria r̄ iliaca passionē ex nutritiuoz vicio po
 natur puluis eius in magna q̄titate i sacculo: r̄ fiat
 decoctio eius in vino r̄ oleo: r̄ sup locū dolentem
 ponatur. Contra frigidū asma detur puluis eius
 cū puluere genciane in cibus r̄ potibus. Contra epi
 lepsiam valet puluis eius in cibus.
 Silicolini alanos. i. scopa granaria
 Cap. z. 69.

Silius ante patres
 lati. ara. tarifi: grece gariofilon. Plini^o
 cap. gariofilon: herba ē faciens florem
 sicut butalmos: cuius stipites faciunt ramulos plu
 rimos: sed ramus post natus excedit longitudine
 ante natum: r̄ ob hoc silius ante patrem vocatur
 r̄ vocatur simili **Anic.** ^{in secundo dicit q̄ ē}
 ter oculus xpi. **Anic.** ^{planta que nascit̄ in}
 vere. r̄ flos eius est simili **Dos. Anic.**
 lis croco hortulano. **Dos. Anic.**
 Decoctio ei^o cū effundit̄ r̄ aspgit sup morsum vi
 pere: sedat dolorem eius. Plinius: succus eius vel
 puluis curat fistulam.
 Silictides i. vesice
 Silicteron. i. filix: r̄ nos filicē dicim^o: p qua. l. l. di
 pteris. filix i antidotario exponit̄ q̄ ē capparis: r̄
 est aliud q̄ filix: sicut apparet in. l. dipteris
 Silios i. cortex
 Silichiniū. i. polipodiū dictū a filicemā ē spēs fi
 licis: vt apparet si. l. l. dipteris: r̄ latine d̄r filicicha
 Sillis i. capparis
 Silonion est quedam opiata: r̄ interpretat̄ amās
 hominem
 Siloxenos i. hospitalis
 Silomen^o i. ozimū gariofilatū

Siloms. i. corda seu pistatoria lupi
 Silantropon .i. lappago
 Siloflores .i. prassium
 Silolantres .i. amatores balneoꝝ
 Silonidis. i. spēs papaveris: vt Dial. c. de miconio
 Silonim. i. nouus amicus: est confectio quedam
 sic vocata
 Silon. i. folium cuiusdam herbe vel arboris
 Silo .i. agrimonia
 Sillo indico .i. pimpinella
 Silopede .i. marubium
 Silabon .i. genestra
 Silu .i. folium
 Siltrum. i. pannus lane in contextus
 Sil. i. elebor Cap. 270.

Finus latine: arabi. **Dia.**
 vero zebel.

cap. de fumo. Finus berbecinus cum
 aceto vt cataplasma adhibitus maculas
 nigras emendat. nascentes clauos corporis tollit
 ignem sacrum ipositu curat. cū cera ⁊ oleo mixt^o
 cōbustionibus medetur. Aspi finus sicus tursus
 ⁊ bibitus cum vino vel aqua reijcientibus sangui
 nem singulare p̄fidium est. dolores lateris so
 litos ⁊ veteres cum aceto curat. contusiones ⁊ fra
 cta ossa confirmat. laxationibus prodest: maxime
 si cum oleo rosaceo ⁊ cera misceatur. Asininus ⁊
 caballinus crudus ⁊ cōbustus sanguineꝝ abstinēt
 profluentem ex vulneribus addito aceto. Finus
 asini ex armento herba nutriti aridus vel sic^o cū
 vino potui datus percussuris scorpionis subuenit
 Et finus asini comedentis fenum datum cum vi
 no confert podagre: vel puncture scorpionū ⁊ in
 namento magno. Finus columbinus calidior oī
 bus: ⁊ causticus est. tritus cum aceto ⁊ impositus
 scrophas curat. carbunculos rūpit melle mixto. ⁊
 semine lini ⁊ oleo vt cataplasma adhibitus cōbusti
 bus medicatur. oīa vtiliter curat: ⁊ maxime colic
 eos si bibatur. bibentibus micetas ⁊ fungos venē
 natos p̄fidium est: illud melius faciens si bibat^{ur}
 cum vino ⁊ aceto. Finus pelargie auis quā lati
 ni ciconiam dicunt cū aqua potui datus epilepti
 eos curat. Finus vulturis fumigiū eius secun di
 nas deponit. Finus sozicis trit^o cū aceto a lopic
 as emendat. Cū ro: ⁊ marino tursus ⁊ bibitus cū
 vino calculos excludit. tritus ⁊ in vmbilico posit^{us}
 infantium vel in podice ventrē deponit: hoc lati
 ni inuenies in. l. mus. Finus caninus diebus canica
 laribus collectus: sicus ⁊ bibitus ventrē abstinēt
 cum vino ⁊ aqua. Albus vō finus eiusdē arcua
 to morbo medetur. Finus humanus si vulneri
 iponatur tumorē non admittit. paracolefim facit
 adhibitus gratum vultū ⁊ nixem facit. sic^o vō
 cum melle squinarios curat. Cocodrilli terreni
 finus collectus ⁊ sicus vt affronitū facit adhibi
 tus gratum vultum ⁊ nixem facit: maxime si alb^o
 ⁊ leuis fuerit. multi vō adulterant illum sicuterūt
 oīdia ⁊ cōponūt sicut finū similiter. Alij vō chī
 moleam ⁊ amilū in se miscent ⁊ colorizant illū: ⁊
 binc super tabulas vt vermiculos faciunt: ⁊ sic vē

dunt. Finus butuli pascentis recens imposit^{us} tu
 mores vulnerū tollit. ⁊ sciaticę passioni continēt
 quem finū ipone in foliis ⁊ calefactum carboni
 bus vulneribus impone. similiter simili disciplina
 cū aceto sciaticis prodest. in cataplasmatibus im
 positus duricies ⁊ scrophas purgat. pustulas sol
 uit: ⁊ maximū beneficium prestat. Bonis masculi
 finus stereticis mulierū fumigatus ppendentibus
 confert. finus ipse zinzalas fugat ⁊ excludit. Si
 mus caprarū siluestrium cū vino bibitus cyatho
 vno tribus diebus ictericos sanat. cum solio ⁊ spi
 ca nardi bibitus menstruis imperat. succus trims
 cum thure masculino ⁊ limbeolo illigatus ⁊ suppo
 situs menstrua deponit. reliquos fluxus sanguinis
 cum aceto impositus abstinēt. cōbustus ⁊ trit^o cū
 aceto: ⁊ oximelle allopicias emendat. arūgie mix
 tus podagricis medetur. cū vino aut aceto coct^{us}
 moribus venenatis occurrit. vlcereibus que greci
 berpetas vocāt ⁊ parotidis dicit. sciaticę singlāe
 p̄fidium ē. sicco fumo fac ex eodē fumo adusto cau
 teriū: ⁊ si dextera ps doluerit in dextera pte caute
 rium. si in sinistra in sinistra pone: ⁊ tādū in sca
 pula dimite cauterium q̄din in costis sentias ef
 fectum: dum vniur scapula bec cōbustio appellat^{ur}
 aranica. Finus gallinaz cū aceto siue vino potui
 datus colicis medetur: siue ex comestis fungis ve
 xatis. Caprinus finus acris ⁊ diaforeticus est in
 virtute. sclerosum igitur habentibus vt duricie la
 pidis ⁊ tumores expellit: ⁊ non tam ad splenis du
 riciam facit q̄ ad alia mēbra. ego enim vñs suz h
 fumo cum ordeī farina ⁊ pusca vice cataplasmat^{us}
 in dūturno tumore genuū cuiusdā: ⁊ mirat^{us} sum
 quō sub tanta celeritate sanatus est. ita enī acris
 est vt mulieribus ⁊ pueris ⁊ viris molles ⁊ albas
 carnes habentibus: aut eunuchis non adhibeatur
 virtus vō fini caprini leptomeris est: ⁊ ex maxia
 parte extenuatoria admissa acredine: ⁊ ideo ad al
 lopicias facit: ⁊ ad oīa medicamina que pūcunt
 qualia sunt que lephas: empetigines: scabies: ⁊ his
 similia que proiciendo purgant. Finus camelin^o
 albus tritus cū melle ipositus tumores repūit. ⁊
 vulnera delicata permūdat. Finus bouinus de
 ficcatiuam habet virtutē: ⁊ ex parte extractoriaꝝ
 inuat enim ad apum ⁊ grauonum: ⁊ vespaz mor
 sum. ⁊ quando fit fumigiū cū eo fugat cimices
 ⁊ coquitur cum vino ⁊ bibitur: ⁊ cōfert lepe ⁊ by
 dropisi. ⁊ quando bibitur cum rebus aromaticis
 expellit setum ⁊ puocat menstrua. ⁊ qñ terit sic
 cus ⁊ miscetur cū olibano: fit inde nascale con
 fert cursui. antiquo ex matrice. ⁊ quando miscet^{ur}
 cum aceto confert fluxū sanguinis vñdcūq; suat
 ⁊ curst allopiciam cū aceto cōmixtus. ⁊ quando
 ex eo fit emplastrū cum sepo antiquo confert po
 dagre. Stercus arietis quando fit emplastrū cū
 eo ⁊ aceto mixto curat sciaticam. ⁊ conuenit ver
 ru. **Sera.** libeo sggre. cap. zebel anct. Gali.
 cie. Omne sterces est calidum ⁊ re
 solutiuum: attractiuum: sed fm plus ⁊ min^o: ⁊ ma
 xime sterces animalis comedentis ossa: ⁊ signum
 est q̄ curat squinantias ⁊ apostemata gutturis.

et miscetur cum melle ad dysenterias et ad ulcera antiqua. et miscetur cum lacte in quo sunt extincti lapides aut ferrum candens et datur in potu: aut fit dysenteria cum eo et miscetur cum medicinis resolutiuis appositum: et confert iuuamento magno Stercus infantium comedentium panem et carnes gallinarum curat squinantiam: conuenit et ei iuuamento mirabili quando miscetur cum melle et linitur cum eo guttur et palatum: aut datur in potu. Stercus lupi confert dolorem colico quando sumit in potu: aut suspenditur super infirmum in loco doloris. oportet quod eligatur ex eo album quod est reperitum supra spinas: aut super plantam aliam. et dixerunt quidam quod oportet ut ligetur in coctio lupi: et suspendatur collo patientis colicam cum filo lane que remanserit ex animalis mali quod comedit lupus: sedat enim dolorem et preseruat ab eo antequam accidat. verumtamen oportet quod ante ligationem in collo purgetur corpus et adhibeatur cura conueniens donec firmus securi quod non veniet: deinde auferat. et ego dedi in potu tempore quietis et non superuenit dolor. Stercus caprarum est ca. resolutiuum: confert apostematibus fraudulentiis: sicut apostemata genu: et doloribus iuncturarum et scie quando miscetur cum farina ordei et coactur cum aceto et ponitur supra locum maxime in corporibus duris solidis: sicut sunt corpora rusti corporum. et administratur in duricie splenis et hydropisii. et quando aduritur curat alopeciam et scabiem et ulcera mala. et miscetur in emplastris resolutiuis sicut quod fit ad apostema auris et testiculo: et confert morsui vipere et alijs venenosis. et curat sumptus in potu ictericos. et sedat fluxum menstruorum Stercus vero bouum collectum in vere est magis mollicatissimum. nam virtus eius quod comedunt herba est mollicatissima multa. sed quod comedunt fenum est virtus eius exsiccativa et resolutiva: est cum hoc in eo virtus attractiva. confert puncture apum: et vesparum et zamborum. et quando emplastrat cum eo venter hydropici confert iuuamento magno: resoluens aquam eius et attenuans ventrem. et quod conficitur cum aceto et linitur cum eo confert combustionem ignis: nam consolidat excoiationem eius: et maxime quando miscetur cum oleo rosarum et cera et ponit supra locum. Stercus columbarum volantium cum synapi et nasturcio suppositum super membra frigida precipue in egrotantibus antiquis sicut podagra emigra sorda scotthomia dolor laterum et spatularum confert: et conuenit doloribus ventris et iuncturarum: confert enim illis desiccando. Stercus gallinarum est minus calidum quam columbarum: et administratur ad suffocationem que fit ex fungis quando miscetur cum aqua et aceto: et datur in potu. iuuat enim iuuamento magno: nam facit vomere. et confert quod bibitur in dolore colice. Stercus muris conuenit alopecie: et laxat ventrem. Stercus stellionis curat empetiginem: et lentigines faciei. et auferit morpheam. Stercus zezir comedentis risum abstergit empetiginem absterfione fortis. Stercus vaccarum calefactum valet contra dolorem podagre. et stercus prope bouum quando fit fumigium cum eo fugat cimices

et quando coquitur cum vino et bibitur ouenit lepre et hydropisi. Stercus caprarum comedentium herbarum quando ponitur recens cum humiditate sua super apostemata curat ea. et inuoluitur in folijs et calefit in cinere calida: deinde auferunt folia et stercus ponitur super apostemata: et illo modo confert si militer sciatice iuuamento manifesto. et quod miscetur cum aceto resoluunt scrofulas: et apostemata dura Stercus caprarum precipue siluestrium quando bibitur cum vino confert ictericis. et quando bibitur cum rebus aromaticis expellit fetum. et puocat menstrua. et quod teritur siccum et miscetur cum olibano et fit inde nascale confert cursum antiquo ex matrice. et quando miscetur cum aceto confert fluxum sanguinis vnde cum fluat. et curat alopeciam quando miscetur cum aceto. et quando fit ex ea emplastrum cum sepo antiquo confert podagre. et quando coquitur cum aceto et vino et ponitur super morsus venenosos et formicas: et super apostemata auris confert. et quando cauterizatur cum eo confert sciatice. et modus cauterizandi est cois cum eo: quia accipitur lana bibita in oleo et imponitur frustra stercois inflamata: et ponuntur sic subito in loco medio inter pollicem et indicem et tenetur tadium donec sentiat impessio in scia: nam statim sedatur dolor. et nominat hec cauterizatio aranica. Stercus arictis quando fit emplastrum cum eo et aceto mixto curat sciaticam. et conuenit verrucis quando miscetur cum cera dissoluta cum oleo rosarum curat combustionem ignis. Stercus apum quando deficcatur: et bibitur cum aqua confert spuentibus sanguinem a pectore. et auferit dolorem lateris antiquum Stercus asini et equi combustionem et mixtum cum aceto abscondit fluxum sanguinis. Et stercus asini comedentis fenum quando datur cum vino et bibitur conuenit podagre et puncture scorpionis iuuamento magno. Stercus colubarum est calidius omnibus et ideo quando miscetur cum farina ordei et aceto resoluunt scrofulas: et frangit apostemata matura et positus super dolorem frigidum curat. et quando teritur cum oleo curat combustionem ignis. et cum melle mixtum et semine lini auferit variolas. Et stercus gallinarum etiam facit hoc: nisi quia est debilius operationis: et est conueniens illi prope qui sumpsit fungos mortiferos: et habent colicam quod sumitur cum vino et aceto. Stercus autem aquile quod bibitur cum vino et aqua confert epilepsie. Stercus muris quando dissoluitur cum aceto et linitur super alopeciam et facit nasci capillos. et quando sumitur in potu cum olibano et aqua mellis facit mingi lapidem. et quando fit cum eo superpositiuum infantibus puocat ventrem eorum. Stercus alba dee quando fit emplastrum cum eo sua caliditate prohibet herisipillam et apostemata coagulant. et dicitur quod quando desiccatur et miscetur cum melle et fit cum eo linitio confert squinantie. Stercus stellionis clarificat et mundificat multum. melius autem ad hoc est album valde et cito frangibile et leue sicut amilum quod quod miscetur cum aliquo liquore cito dissoluitur: quod etiam cum frangitur odorat ex eo

aceofitas fimilis acetofitati frumenti. quidam autem adulterant ipsum cum stercoze turturis comedentis risum: nam illud stercoz est ei simile.

Cap. 271.

Rhaphanus arabis. vel fugel: vel bassagal grece rhaphan^o vel scandix latine vero radix: et herba fm Sera. li. aggreg. cap. finel auct. **Dias.** quā nos radicem vocamus eo q̄ tota deorsum mittitur et illa vocatur rhaphan^o domesticus. Est alius agrestis fm eundem qui fortior est domesticus: que romani vocant aromaracion. et ab aliquibus vocatur radix cutica. habet folia similia foliis rhaphani domestici. i. radice. et habet radicem subtilem mollem longam: et teneram. et sapor eius est acutus et ille vocatur a nobis rhaphanus cuz decipiamur quia rhaphanus domesticus est radix. s; qd nos vocamus rhaphanus est rhaphanus agrestis. Est alius rhaphanus agrestis habens folia silia lapsane. et h; radice molle subtile longas et teneras. et sapor eius est acutus: cuius folia et rami coquantur et comedantur et conueniunt stomacho. et ista spes grece vocatur scan^o. **Bal.** de rhaphano. viri^o rhaphani domestici est calida i tertio gradu: et in secundo desiccata. cuius semen est fortius oib; partibus plante. et agrestis quide fortior est domestico: cuius virtus est subtiliatiua calefactiua calefactiua. **Dias.** greci nos radicem vocant eo q̄ tota deorsum mittitur: cum reliqua olera in fursu magis p̄ filiant. **Bal.** scandix siluestris est o^o amarum vt fit in siccando et calefaciendo quasi secundum grad^o. **Dosse.** Radicis semine mace rato quisquis suas manus infecerit: serpentes impunc tractabit. siquidem ex ipsius radice etiam vt ebur albescat efficitur. in cibo quoq; venenis resistit: na contra venena nuce lupini cedruzei et apii profunt contra futura non contra accepta. vnde apud veteres ante alias epulas hec solebant mensis apponere. radix eius a ieiunio comesta vel potata magnum est sanitatis adiutoriu: et tutamentu corporis: sed istatione facit: et ructos fetidos. semine eius vrinam mouet. ventre malaxat. decocta enim et i cibo supra pitiscis prodest. et thorace pblegmatia purgat. cum oximelle accepta vomitum mouet. ideo melle mixta putredines curat. liuores tollit vim fungi venenosi copescit. radix in aceto et melle cocta si gargarifetur squinanticos curat. semen vero eius cum aceto datum splene minuit. hydropticis et splenicis in modū cataplasmatibus apponitur. capillos allopicie iniuria raptos cuz melle trita restituit. eiusdem succus grauedinem aurium instillatus emendat. folia eius contusa et iposita articulis volentibus profunt. semine rhaphani cum melle trito et sumpto suspirium mitigatur. tussis arcetur. sola cum salibus sumpta ventris animata extinguit. vtre stimulat. vrinā citat. puerper

copiā laeuis acquirat. rhaphanus comestus vtre inflat. customachus est. ructuationem facit. diuretens est. virtus est ei calida. ventres mollit. post cibū sumpta digestionem facit. cocta et elixa tussientib; et picturis stomachi medetur. contra tyzis succus eius adhibetur. solus potest tenuitate subtili ad omnia corporis liniameta penetrare. egypti reges quibus erat studium scrutari corpora mortuorum et causas valitudinum oculata fide recognoscere in ipso corde nasci eiusmodi virtutes perdicunt. corium eius in oximelle infusum sanitatem prestat. cataplasmate adhibitu cum melle pascentia vulnera curat. liuorem imposita tollit. venenatis moribus medetur. allopicias emendat. lentiginem purgat. micetas habentibus occurrit. bibita menstruis imperat. ex semine eius oleum fit vt de limine. semen eius bibitum diureticum est. vomitum prouocat. bibitum splene tenuescere facit: maxime cum aceto bibitu: aut cataplasmatu. cancri adintorium est. elixum cum melle gargarismo squinanticis opimatur. mixtu cibis et ceteris de stomacho ructus excitat. virtus rhaphani agrestis quez latini rapestam vocant: est viscida et diuretica et calida. et ideo in cibo sumpta copiosam effudit vrinam. incitat etiam mensura feminaz. stomacho utilis est. ex aceto data picturitas glutinosas cum melle supra dissoluit. lumbricos latos excludit. radix adusta et in puluerem versa ad siccandū et purgandum vulneribus imponitur. quidam succum eius dant cum vino contra venena. eadem vis in semine est si cum melle sumatur. nobis expertus est armoraciam in pitiscis sorbitionem discocat. ibo radis vicia. **Bal.** vrinatu^o vero est sufficiter sanare. **Bal.** viscerum deobstructione. ex predictis qualitatibus consistens rhaphani agrestis spes que vocatur rapesta valet ad educendū choleram administrata. vt apparet in l. burnā. **Sera.** auct. **Dias.** rhaphanus quando comeditur generat ventositate. habet bonum saporē: et non est bonus stomacho. facit eructuare. prouocat vrinam. et quando comeditur post cibum mollit ventre. et iuuat cibos ad descendendum. et quando comeditur ante cibum expellit cibum ad superiora. et non finit eum descendere ad fundum stomachi ppter hanc causam quando comeditur ante cibum facit vomere. et ipse subtiliat sensus. et si coquantur et sumatur confert tussi anū que ex hu. grossis aggregatis in pectore. et cortex rhaphani quando appropinquatur cum squigebin est magis prouocatus vomitus. et est conueniens ad hydropticum. et quando fit emplastru cum eo auferit liuorem qui fit sub oculo. et confert morbum tyzi. et quando miscetur cum farina lolii facit nasci pilos in allopicia et abstergit botbor. et quando comeditur confert strangulationi fungoz: et prouocat menstrua. semen vero rhaphani bibitum cum aceto facit vomere. et prouocat vrinam. et auferit duriciē et tumorem splenis. et quando sumitur in potu confert morbum animalis: quod dicitur caracis. et quando fit emplastrum cum eo et aceto auferit vlcera que

dicunt ancozia ablatione forti et conuenit stomacho
 sed rhabbanus agrestis que romani vocant armo
 racionem habet folia similia foliis domestici. et ha
 bet radicem longam mollē. et sapor eius est ad ac
 itatem declinans: cuius folia et radix si coquantur: et
 comedantur conueniunt stomacho. Et eius virtus est
 caliditas: et puocat yrinam: et menstrua: et quā
 do sumit cum melle: incidit humores grossos: et viscosos
 in pectore. Et radix eius comburitur: et puluerizat
 super ulcera huius: et mundificat: et desiccata illa. et pu
 tant aliquid quod exprimitur succus eius: et datur in po
 tu cum vino et conueniat medicinis mortiferis. et se
 men eius etiam facit hoc. Hos autem expti sumus
 multotiens de hac planta quod quācoquitur multū
 cum kist ordi: donec dissoluatur in decoctione et de
 tur in potu: et hęc magnam efficaciam in egritudini
 bus pectoris antiquis quod fuerit ab huius grossis. Et idē
 anc. R. usi. rhabbanus fert phlegmati. et puocat
 vomitum. et est malus capiti: et oculis: dentibus: et
 palato: et corrumpit cibū. et est conueniens omnibus egre
 tudinibus mulierum. et generat ventositates in supio
 ribus partibus ventris. Et illud auct. P. umay: p. p. f.
 suam maliciam est velocis putrefactionis sue substā
 tie. Et idem anc. R. asis. dixit mihi quidam amic
 mens quod expertus est hoc et inuenit verum: distilla
 uit enim aquam rhabbani super scorpionē: et inue
 nit ipsum statim immobilem: deinde continuo infla
 tus est et crepuit per mediū. et rhabbanus confert se
 quartanis: et rigoribus febrium prodiacari: et dolori
 bus ventris. et quando p. pinatur semen eius cum mel
 le: et si quis pungatur a scorpione: et post come
 derit rhabbanū non sentit dolorem eius. et ipse de
 let cicatrices que remanent. et facit nasci capillos
 in alopecia. et si assuecat quis illo cuius capilli ca
 dunt confert eis. et quando bibitur semen eius curat
 dolorem epatis. et ipse auget pediculos in corpo
 re. aqua rhabbani. i. succo si bibatur expellit aquā
 hydropicorum. Et idem aucto. Alcauzi: auget in
 desiderio coitus et spermate. Et idem auct. Alben
 mesuai: si comedatur cum squingebin facit nauisaz
 et si comedatur amplius ex eo facit vomere: et cor
 rumpit cibum in stomacho. et signum in hoc est eru
 ctuatio eius. et folia eius conferunt ictericie: dolo
 ribus epatis et opilationibus eiusdem.

Sinitin .i. palma
 Sinix idem quod supra
 Sinichion .i. dactilus
 Sinickos idem quod supra
 Sinix. i. arbor dactili: et est palma
 Siniconindi .i. tamarindi
 Sinigmon. i. rubificatio que fit a sinapismo
 Sinifur .i. genus portulace
 Sifa .i. ventositas
 Sifalidos .i. alkekengi
 Sifalida idem quod supra
 Sifalidos .i. ferula
 Sifelle solis .i. athomi
 Siffen. i. quando frangitur craneum et infrigidat
 velamen et apostematur
 Sifima .i. flatus

Sifionta .i. tumor
 Sifis .i. natura
 Sifticus pistacia idem: fructus est testam habens
 et nucleū ut auellana huius minor sit: p. q. l. l. pistacie.
 Sifoides idem quod supra
 Sifulabiat .i. piper album
 Sifulesbech .i. piper nigrum
 Sifula. i. stipites albi pilosi similes polij: et pilosio
 res ut cotum. l. l. burchdi
 Sifula pastozis .i. almea
Amic li. ij. cap. de fistula pastozis. virtus eius
 est absterfua. resoluit apostemata fi
 ra et graua in visceribus. confert lapidi renum: et
 frangit ipsum decoctio eius. et radix ipsius confert
 vlcerebus intestinozum. alias virtutes inuenies in
 littera almea.

Sifula nasi .i. polipus
 Sifamos .i. ficamos
 Sifarion .i. vsnee
 Sifableos .i. allelnia
 Sifios. i. corozio anguli lachrymalis per quam
 foramen quod ibi est patefit
 Sifrios idem quod supra
 Sifomos .i. pupa anis
 Sifonum .i. malus spiritus
 Sifon .i. planta vel virgultū
 Sinodoi .i. frigus
 Sinodoblen .i. prassium
 Sinosoic .i. vna vulpis
 Siflos cappareos .i. cappari cortex
 Sificon .i. polion
 Sifinea est idem quod fel memirki vel febe memi
 febi: et est ozimū gariofilatum
 Sifrigas .i. maratrum
 Sifrixa .i. colofonia
 Sifrigus lapis quid est. l. l. lapis frigus
 Sifrici .i. resina frixa
 Sifrigia sunt supfluitates que in oculis oriuntur
 Sifricidis .i. rigores
 Sifrhinoides .i. ptificus
 Sifibir .i. pediculus
 Sifibis .i. ptifis
 Sifobifos .i. alcanna
 Sifobifios idem quod supra
 Sifobis .i. timor
 Socha vel fuchach est potus factus ex ordeo et aliis
 rebus calidis: vt zinziber et similia: que ponuntur
 in vasis terreis paruis bene obturatis: et cum ape
 riuntur salit in altis: et vocat certuisia. vel est piscis
 qui dicitur vitulus marinus habens pedes vt ca
 tulus: pilosus vt capra: parit filios vt cetera quadru
 pedia: pascitur herba terra et mari
 Socides .i. gariofilata
 Socitides idem quod supra
 Socilia sunt duo ossa ex quibus coniunctis in lon
 gitudinem coponitur ascid
 Sobobros .i. brassica
 Sobolion .i. musa
 Sobolia quid est. l. l. alzimī
 Solcos .i. macer

Solcus
Solebas
Solum quid est. l. l. sedis

idem quod supra
i. melilotum

Cap. 272.

Olium agreste

De folio agresti: habet duas species: scilicet masculum et feminam. femina vero staxosis nascitur locis: sicut brio: sed viridiora folia habet sicut oliua: et virgam teneram et breuem radicem tenuem: et florem album. semen est illi album et minutum sicut miconio. masculus vero omnia ut supra similia habet praeter semen. semen eius simile est oliuae: et oliuae florenti: et botruosum veris tempore florens. dicitur vero arsenogonos: quia quisquis eum biberit maculos generabit. Thilogonos vero dicitur: quia quicquid feminas biberit et feminas generabit. hec oia Cratebias peritissimus medicus scripsit mihi: et maxime historia ipsa placuit nobis.

Soliteris .i. pargias
Solitis idem quod supra
Soliodes. i. lapii risus Soliodesis. i. supra
Sollo. i. lana Samos. i. vlnce
Sonialbon .i. epatica
Sonitira .i. camelcontia nigra
Soni .i. sonus vel vox
Son. i. ozimū: qdā dicunt qd est camelcontia nigra
Soralis .i. epatica
Sorbion .i. enforbium
Sormicalis .i. almusatagi
Sormica est pustula parua que egreditur: et fortasse vlcera: et fortasse resoluitur. et color eius declinat ad citrinitatem. et fit ex ea cholera rubea: et est ut granum milij
Sorzobros .i. licium
Sorzofion .i. cymbalaria
Sorzofinos. i. secunda species et hie
Sofula .i. almea
Sofula est vlcus oculi tenui rotunditate formatum: quod etiam botrion dicitur
Sofure vel fofire. i. vitis alba
Sonos. i. timor: ide hydrofonia: vel hydrofonia
i. timor aque: ab hydros qd ē aqua: et fons quod est timor
Souos idem quod supra
Soydes. i. dolor qui causat ex estu vel solis calore
Soydesis idem quod supra
Seydesios idem quod supra
Slos salis quid est. l. l. olo: vel alofant: vel xantos
Slos syriacus .i. flos maluanisci
Sloridos .i. pes colubinus
Slostidos idem quod supra
Slon .i. purum
Sloza est medicamentum excoziatiū cutis quod sic fit: cerusa trita cum oleo et cera modica coquatur in vase cupreo: et utere ut cataplasmate. vñ volueris celerit coriuz educere. Bal. in li. oinamidiaz.
Slos interpretatur lux
Slobarium .i. ambra

Cap. 273.

Stommos

gre. ara. busiri: latine vo tapsus
barbas Dial. cap. stommos. Stommos. i. tapsus barbassus: duo sunt eius genera. masculus et femina. vna est alba. s. masculus. alia ē nigra. s. femina. masculus aut folia habet oblonga: et angusta: et bastā tenuem: et semen tenue. femina vero habet folia cauliculo similia: sed asperiora: et latiora: et bastam longam cubito vno: albam: et asperam: flores virides et albos: et semen nigrum. radix ē illi dura pollicif grossitudinem habēs. nascitur in campis. Est alia stommos agrestis virgas habens longas in se: et arborosas: et folia saluie similia. circa virgas suas flores suos habet auriflos: aut mellinos sicut praesfy. sed folia sunt illi aspera circa terram: et obtusida. Est alterum genus stommos quod lignitis dicitur: aut triallis: folia habēs tria aut quatuor: aut plura: pingua et aspera: et grossa: quibus multi in lucernis vñ. sim. phar. capit. stommos. vuntur.

Stommos. i. barbassus: que dam est folijs alba: quedam vero nigra. et alba alia quidem masculus: cuius folia sunt strictiora. alia vero femina cuius folia sunt maiora. et vtraque est alia stommos agraria. i. barbassus siluestri nuncupata: auriferis ē floribus: radix pontica exstens gustu. Plinius cap. stommon. Stomon quā latini barbassum vocant: frigide et sicce complexio nis ē: quarum altera ē masculus albidioribus folijs atq; angustioribus. altera femina folijs latioribus atq; nigris. Est aliud gen^o quod latini herba lucernalem vocant ab eo qd ex ea lucez faciunt: vnde et lucibros eā vocant: eo qd lucez prebeat vmbri.

Stosse. Dial. radices omnis generis sunt stiptice. fluxum ventris vniuersus ipsarum datus cum vino stringit. elixatura earum bibita conuassationes et dolores laterum tollit. tussim mitigat. dolorem dentium gargarismo adhibita cōpescit. Stommos vero que florem habent aurosum capillosificat. folia eius cocta in aqua et vt cataplasma imposita duricies et tumores oculorum soluent. maligna vulnera melle et vino addito ad sanitatem perducunt. aceto vero mixto vulneribus recentibus singulare presidium est. punctum scorpionis mitigat. agrestis stommos folia cōbustioni optulantur. folia eius que dicitur femina cum caricis cōposita memoratis canceris putredinem non admittit. Bal. radix eius fluxibiles passiones inter. nat. gargarizant aut eam in ore quidam ad dentium dolorem. folia vero diaforetice sunt vntus. flores eius capillos purificant. oīuz enī folia ficcatiue et moderate abster sine sunt virtutis. Plinius: fomentatio facta ex vino decoctionis eius valet contra emoroidas. Ad idē valet si an^o ex eo tergat post assellationē. valet etiā ad tenasmonē cutisima ex aqua decoctionis: et contra fluxū ventris. Stommos idem quod supra
Slos eris fit ex ere fuso a fornace trāstato: id qd

sponte inde cadit est flos eris, illud vero quod vi
excucitur dicitur erugo eris: et potissime hec sunt
cum aqua refrigeratur. Ita manifestius inuenies
si legis litteram boas

Flores tracij .i. antecrocum
Flos vitis agrestis quid est. l. lenantium
Frosin .i. leticia
Sibonogos .i. lonus

Cap. 74.

Ara. gre. lichinis: lati. vo marci
nella valeriana: herba gatte: her
ba bndicta: amantilla: genicular: antil
la: sistar: valentina: serpillum maius.

Sera. Su est spica siluestris habens folia si
milis folijs herbe que dicitur grece byposellinu vel
hyposellinu. et habet stipitem longitudine vnus
brachij aut amplius: cuius color: declinat ad pur
pureitatem. et est iterius concavus: et nodosus: ha
bens florem in figura similem narcisco: nisi quia
est minor eo: sed in albedine est sicut ille. et est in
in eo paruz purpurei coloris. et illud quod est in
ferius est grossius q̄ quod est superius sicut spi
ca frumenti. radix eius subrua in modum paru
li digiti. et ingrediuntur ab inferioribus eius come
innolite sicut squinantiu: et elleborus niger: et sunt
in vicem adherentes: quaruz color: vergit ad albe
dinem. et habet odorem bonu. et est aliquantulum
ea de odore nardi cuz pauca pinguedine. et quod
de ipsa administratur est radix eius cu comis suis

Sal. viij. sim. pbar. cap. fu. fm translatione
grecam: su aromatica quodammodo
est huius herba nardo similis fm virtute: sed ad
plurimum deficiens. Et idem eodem libro fm tra
slationem arabicam. in radice ipsius plate est aro
maticitas. et virtus eius assimilatur virtuti spice
nardi. et est ca. in secundo gradu: sic. in fine eius.

Dial. fm translationem nostram: su multi
nardum agrestem appellant. nascit
in ponto. folia habet similia elleboro: vel similia
byposellino: siue apio siluatico. hasta e illi leuis et
mollis subpurpurea: et nodosa: crescens de terra
cubito vno: aut aplius. flores similes habz narcis
co in figura: nisi quia est minor eo: sed similis in
albedie. radix est illi i roboze digiti minoris simi
lis iunco aut elleboro nigro: rufa cum odore gra
toze: qua alie excrescunt parue implicate sicut el
leborus niger. Plinius cap. fu. Su genus est her
be odorate. in ponto nascitur: p interualla nodos
habens: flores albos minores q̄ narciscus: qui ha
bet folia similia apij siluatici: thyzum rufum mol
lem: et caum: ac lenem. radix eius subrua in mo
dum pusilli digiti: ex qua alie excrescunt minores
implicate: vnde equalis est virtutis spice: sed plus
pronocat vnam. et est calida in tertio: sicca i prin
cipio secundi. est feruentis virtutis et mictualis.

Plinius ca. fu. Su. calida et sicca in secundo gra.
est. radix ei in medicina ponit. vnde bz diuretica.
Dosse. Sal. fm translationem ara
bicam: su pronocat vi

nam. Dialco. su feruentis est virtutis et mictualis
cuius elixatura facit ad lateris dolorem. mestrna
inciat. antidotis miscetur. Paulus contra strangu
riam et dissuriam detur vinum decoctionis eius.
herba etiam decocta et supposita vnam prouo
cat. ad digestionem confortandum et dolorem sto
machi ex fri. causa detur vinum decoctionis eius
et seminis feniculi vel mastice cum succo alicuius
herbe diureticæ. contra vicium pectoris detur vi
num decoctionis eius: et gummi arabici. ad superflu
itatem matricis desiccanda fiat fomentum ex aq̄
decoctionis: vel suppositorium ex bombice inticta
in confectioe facta ex pulvere eius et oleo muscel
lino vel comuni. contra opilationem splenis et epa
tis ex frigida causa vinum detur decoctionis eius.

Sucata vestis .i. rubea vestis
Suca est sicut puluis: et inuenitur sub lapide asq̄
et est flos eius

Sucula. i. portus qui fit de ordeo et aqua

Suchach idem quod supra

Suchaba idem quod supra

Suchabilofus .i. ciclamen

Sucina .i. peucedanum

Sucianum idem quod supra

Sucidion .i. melilonom

Sucolion .i. lenticula aque

Sucos idem quod supra

Suchos idem quod supra

Sucus est species herbe de qua lana tingitur ru
bea: inde fucata vestis sic tineta

Sucumblen .i. vsnee

Sufosac .i. polium

Sufosacion idem quod supra

Sufus .i. species volubilis

Sulfus fructus est similis glandi in virtute dur
et ponticus in sapore

Sulfus idem quod supra

Sugel .i. rbaphanus

Sugeli idem quod supra

Sugeblan .i. cymbalaria

Sugia .i. fuligo

Sugille sunt apostemata de genere apostematus
glandulosozum

Sugil .i. fugel

Suel .i. saliel

Sulfel idem quod supra

Sulbeil .i. memite

Sulgeilen .i. ziniar

Suligo dicitur eo q̄ ex fumo fit et muro adheret
per continuam effumationem

Sugile. i. fuligo Sufi. i. faba

Sulica e quedam auis nigra que continue degit i aqs

Sulcinum est herba saponaria

Sulmos est herba que dicitur testiculus sacerdoti

Sullones sunt illi qui lauant et reconciant pannos
et potissime de lana: na lana vocat fullo: et ppter
h saponaria vocat herba fulloniu: q̄ ex ea lauat
et abstergat pannos fullones. siltz dipfac siue vga
pastoris vocatur cardo fullonum: quia fullones
viuntur eo pannos reconciano

Sulme .i. radix piperis
Sulus .i. albus
Sulum .i. subsum
Sulfalme .i. radix piperis
Sulfalumia .i. radix piperis: est lignū eius
Sulfal abzach .i. piper album
Sulfa idem quod supra
Sulfal elbeth .i. piper nigrum
Sulfumion .i. ozimū montanum
Sulfuben idem
Sult quid est .l.l. futa
Sumaria .i. fumus terre
Sumarion idem
Sumatrios os mundi
Samon .i. inquam niger
Sumomon idem quod supra
Sumofac .i. cctarac
Sumus quid est .l.l. cocham
Sumus terre quid est .l.l. sterig
Sumofon .i. capifolium
Sumalefus gen^o ē artenite: et ē spēs buthormarien
Sumgalefus idem quod supra
Sumofis .i. satyrialis
Sumofios idem quod supra
Sumoblaron .i. blacce bitantia
Sumifich .i. amonium
Sungus dicit^r qđ multociens comedētes mortui
Sungus abietis .i. agaricus
Sungus vesumicus .i. terra tuberi: et vocatur ara
Sura .i. apium risus
Sura fit de ordeo: et est ceruisia per .c.
Surobaba idem quod supra
Suriolufon .i. antrax
Surios idem quod supra
Suribron .i. mentastrum
Surfur .i. benus portulace
Surfi .i. pinus
Surogi .i. gallus
Surogigi idem quod supra
Suroglodos .i. acorns
Surunculus .i. carbunculus mal^o feruens timo:
Surbuculne .i. animal simile arance: quod vocat
venatrix muscarū .l.l. murechion
Surbulcultus idem quod supra
Surbum .i. fuscum
Surfur quid est .l.l. cantabrum
Surfurifca ptiriasis .i. surfur capitis
Sursus .i. caro addita in ore matricis que plonga
tur in estate et breniatur in hyeme
Susalum .i. faufel
Saufalium idem quod supra
Susalidos .i. alkekengi
Susel .i. planta que assimilatur nuci muscate qua
caremus
Suserachon .i. matrissilia
Susticon .i. medicamen ad scabiem: et est fafiricō
vel alfafiricon
Sustic .i. festuca

Susol .i. rubet
Susolium idem quod supra
Sustoch .i. festuca
Sustiricum .i. althea
Sustiricon idem quod supra
Susturicon .i. alfafiricon
 Cap. 275.

Ita ara. vel sult. vel bala: vel bal
 ca: grece benge: vel tragus
 vel zeia: vel ellica: la. **Sera**. li. ag
 ti. vo dicitur spelta. cap. 275.
Sult. Sult. i. spelta. et ipsa est sicut ordei granum. et
 sunt eius due species. in vna inueniuntur duo gra
 na: et in alia vnum. et quodlibet granum in cortice
 suo. et ipsum quidem minus nutrit qđ ordetum. et ē
 boni saporis. panis enim qui ex eo fit minus nu
 trit qđ panis tritici vel ordei. Et idem auc. Diasc.
 Tragus figura eius est figura grani quod dicit
 candarusium: et est minoris nutrimenti: quia mul
 tum habet de fufure. et non est facilis digestionis
 et mollit ventrem. Et idem auc. Pauli. Tragus ē
 spelta: et est ex speciebus granorum mala stoma
 cho. et lenit ventrem. Et idem auc. Isaac est frigi
 da et humi **Gal.** primo d' edulis ca. zeia auc.
 da viscosa. **Dial.** zeia duplex: hec qđez
 est simplex: et vocatur kirmon: hec aut dikolikos
 vocatur in duobus quidem involucris: coniuga
 tum habens semen: minus aut nutritiu frumen
 tis. est enim profundarum radicum et multorum ca
 lamorum: fructus aut leuissimus: et affectatus ab
 omnibus animalibus. est aut simile frumentis in
 frigidis regionibus cultum. fit aut magis nutriti
 ua si cum ordeo: aptaq; stomacho farina facta ex
 eo et frumento fiunt pulces. est aut satis nutritiu
 et facile elaborabile: magis aut subcitatium ven
 tris. Et idem. vi. sim. pbar. cap. zeia. zeia siue spel
 a mediam quodam modo virtutez habet inter fru
 timenta et ordea: et ideo innotescat tibi per ea.
Posse. Sera. Mollit natura et gene
 rat inflationes et rugi
 tus. et est bona viscositatibus pulmonis: et pectoris
 et forti tussi: nam fiunt ex ea loboc: et pulces. et pro
 nocat vnam. et mundificat renes et vesicas.
Sura .i. lunaria
Sural .i. crocomagna
Sux .i. fex antiqui
Srudon .i. laurus vel bacce eius
Sructus hortarij .i. estinales
Sructus iuniperi quid est lege litteram **habilba**
lach
Srumentum quid est .l.l. beuda

Sequitur de B